

Методика наставе социологије

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

Стицање знања из области методике и упознавање са савременим начинима рада у настави социологије; упознавање са образовним системима и методичком праксом; упознавање са теоријским и практичним радом у настави социологије.

Исход предмета

Оспособљеност за руковођење наставним процесом, за писање припрема и вођење методичке праксе. Оспособљеност за критичко промишљање о настави и њеној повезаности с друштвеном системом, циљевима образовања и променама у друштву.

Садржај предмета

Теоријска настава – дефинисање основних појмова који су повезани с методиком, дидактиком и педагогијом, образовним системима, филозофијом образовања и социологијом образовања, упознавање са начином припремања наставе и држања наставе социологије; циљевима наставе и исходима.

Практична настава:

Држање предавања, вођење дискусија, учествовање у јавним трибинама уз примену свих облика рада у настави.

Препоручена литература

Ивковић, Миомир (1995) *Методика наставе социологије*, Ниш: Просвета.

Зорица Кубурић и Слађана Зукровић (2010). *Верска настава у школи*. Нови Сад: Центар за емпиријска истраживања религије и Савез педагошких друштава Војводине.

Симоновић-Кубурић, З. и сарадници (2001). *Филозофија, проблемски приступ*. Нови Сад: Савез студената Филозофског факултета.

Симоновић-Кубурић, З. и сарадници (2002). *Дијалог и догма, однос између критичког и догматског мишљења*. Нови Сад: ЦЕИР.

Кубурић, З., Дачић С. *Методика верске наставе*, Нови Сад: CEIR 2004.

Методика наставе музичке културе

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: Да је студент уписан на студијски програм докторских студија на Филозофском факултету у Новом Саду

Циљ предмета

СТИЦАЊЕ ТЕОРИЈСКОГ И ПРАКТИЧНОГ ЗНАЊА ВЕЗАНОГ ЗА МЕТОДОЛОГИЈУ РАДА НА ПРЕДМЕТУ МУЗИЧКА КУЛТУРА, УПОЗНАВАЊЕ СА САВРЕМЕНИМ НАЧИНИМА РАДА И МЕТОДИЧКОМ ПРАКСОМ, УПОЗНАВАЊЕ СА СТРУЧНО И МЕТОДИЧКО – ПЕДАГОШКОМ ЛИТЕРАТУРОМ КАО И ИЊЕНИМ ПРАВИЛНИМ КОРИШЋЕЊЕМ

Исход предмета

Оспособљеност студента да стечено знање примени за руковођење наставним процесом, за вођење методичке праксе као и за осмишљавање конкретних процедура и корака који ће допринети успешнијој реализацији наставе предмета Музичка култура, то јест музике, на свим образовним нивоима

Садржај предмета

Теоријски део: Циљеви и задаци предмета «Музичка култура» у општеобразовним установама; Лик наставника музике у општеобразовним школама: морални, стручни, педагошки; Дидактички принципи и наставне методе примењене у настави предмета Музичка култура; Савремена технологија у општеобразовном музичко-педагошком раду; ; Дидактичка функција дечје песме у предшколским установама и основној општеобразовној школи (критеријуми за избор, обрада песме по слуху -методски поступак, форме мотивације и завршног дела наставне јединице); Облици и функција дечјих музичких игара; Дечје музичко-дидактичке приче; Техника музичког илустровања прозног и поетског текста са практичним вежбама; Упознавање музичких предиспозиција ученика; Форме, циљеви и задаци дечјег музичког стваралаштва (слободног музичког изражавања); Инструментално музицирање ученика ООШ; Предметно подручје Слушање музике (типови часова и њихова организација, мотивационо-техничка припрема наставника, методе развоја аперцепције музике, фактори емотивизације музичког израза); Методологија рада при обради музичких инструмената, музичких облика и музичких жанрова у основним општеобразовним школама.

Препоручена литература: Плавша Д. - Поповић Б. - Ерић Д. - Дебељак М. : Музика у школи I и II, Београд, 1961.; Плавша Д. : Музичко- педагошке дилеме и теме, (изабрани текстови) Нови Сад, 1989.; Пожгај Ј. : Методика музичке наставе, Загреб, 1950. ; Пожгај Ј. : Методика гласбене културе, Загреб, 1988. ; Радичева Д. :Увод у методiku наставе солфеђа, Нови Сад, 1997.; Станковић Е. : Методички аспекти опажања и препознавања музичких феномена у општеобразовној музичкој педагогији, Нови Сад 2002.; Јун-Руар Бјерквол: Надахнуто биће, Београд, 2005.; Ивановић Н. : Методика општег музичког образовања за основну школу, Београд, 2007. ; Ивановић Н. : Методика општег музичког образовања за средњу школу, Београд, 2007.; Којов-Буквић И. : Методика наставе музичког васпитања, Београд, 1989.; и други наслов из области методологије рада са ученицима општеобразовних школа свих узрасних нивоа у циљу осавремењавања наставе

МЕТОДИКА НАСТАВЕ НЕМАЧКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: -

Циљ предмета

Упознавање са предметом, циљевима и задацима методике наставе немачке књижевности, као и са значајем и проблематиком наставе стране књижевности. Оспособљавање студената за самостално осмишљавање, припремање и вођење часова немачке књижевности, уз коришћење савремених метода и медија и повезивање наставе књижевности са другим уметностима (нпр. позориште и филм).

Исход предмета

Студент познаје предмет, циљеве и значај методике наставе немачке књижевности. Студент је способан да самостално осмишљава, припрема и води часове из немачке књижевности, користећи савремене наставне методе и медије, прилагођене узрасту и нивоу знања ученика/студената.

Садржај предмета

Развој, предмет, задаци и циљеви методике наставе немачке књижевности. Значај наставе немачке књижевности и стицање различитих врста компетенција. Мотивација ученика/студената, изазови и проблеми наставе немачке књижевности. Историја књижевности, канон, књижевне врсте и одабир текстова. Рад на тексту: припрема, анализа, интерпретација и обрада текста на часу, наставне методе и фазе у настави, типови и врсте задатака, провера знања и вештина. Употреба медија и повезивање књижевности са другим врстама уметности (позориште, филм и сл.).

Израда модела часа у оквиру студијског истраживачког рада.

Препоручена литература

Martin Leubner; Anja Saupe; Matthias Richter: *Literaturdidaktik*. Berlin: Akademie Verlag, 2010, 236 S.

Ulf Abraham; Matthis Kepser: *Literaturdidaktik Deutsch : Eine Einführung*. Berlin: ESV, 2006, 228 S.
Gründzuge der Literaturdidaktik. Hrsg. v. Klaus-Michael Bogdal und Hermann Korte. München: dtv, 2006, 285 S.

Интертекстуалност као нова наставна методологија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета: Предмет је замишљен као подстицај креирању и осавремењивању наставе српске књижевности, а њен циљ је како да нагласи значај принципа научности у наставном процесу тако и да подстакне активно, креативно читање у ком се открива текст у односу према другим текстовима.

Исход предмета: Применити на моделу универзитетске наставе нову научну и наставну методологију.

Садржај предмета: Интертекстуалност – нова научна методологија у настави књижевности предмет је осмишљен применом интертекстуалности, методом којим се бави компаратистика, интерпретацијама у контексту традиционалне културе и религије, проблемским и жанровским приступима зарад интеграције у наставне системе. Реализација оваквог методолошког опредељења омогућиће укључивање у динамику текстуалне праксе, утицаће на способност интерпретације, стицање и развијање аналитичких компетенција, ишчитавање текстова у књижевноисторијском контексту, боље разумевање поетике и теорије књижевности. Да би се досегао задовољавајући ниво рецепције књижевних дела читаоца треба *подучити читању*, како је наглашавао Ричардс, проширити му интелектуалне хоризонте, залогати се за слободу тумачења текста у контексту која нам нуди широке интерпретативне могућности борећи се против уобичајене перцепције и аутоматског читања. Студентима ће бити понуђене актуелне и вишеструко прилагодљиве методолошке поставке и њима одговарајући методички модели који су примењиви на значајне теме из српске и европских књижевности, са нагласком на интертекстуалним релацијама преко *Библије* као подтекста и архитектста.

Препоручена литература

Tekst u kontekstu. Priredio N. Milić. Beograd: Institut za književnost i umetnost 1989; M. Zéaffa, *Roman et société*, Paris: Press Universitaires de France 1971; *Intertekstualnost i intermedijalnost*. Zbornik radova. Ur. Z. Maković, M. Medarić, D. Orajić, P. Pavličić. Zagreb: Zavod za znanost i književnosti Filozofskog fakultet 1988. N. Fraj, *Veliki kod(eks)*, Beograd: Prosveta, 1985; U. Eko, *Granice tumačenja*, Beograd: Paideia 2001; *Moderna teorija romana*. Izbor, uvod i komentar M. Solar. Beograd: Nolit, 1979. О. Радуловић, *Нове научне методологије у настави књижевности*. Нови Сад: Orpheus. 2011. 323.стр. О. Радуловић *Библија у српској књижевности 20. века*. Рад је објављен у зборнику *Истина, мистификација, лаж у словенским језицима, литератури и култури*. 620-631стр. Софија: Софијски универзитет Свети Климент Охридски.

ОДАБРАНА ПОГЛАВЉА МЕТОДИКЕ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

-Оспособљавање студената за научноистраживачки рад у области педагогије, односно методике васпитно-образовног рада, постизање академских вештина, целовито сагледавање теоријско-методичких аспеката васпитно-образовног рада, развој дидактичко-методичких компетенција, креативности, критичког мишљења, као и овладавање специфичним практичним компетенцијама за професионални развој у области педагогије, односно методике васпитно-образовног рада.

Исход предмета

Студенти ће након савладаног програма усвојити знања, развити вештине и компетенције за самостално решавање проблема у области педагогије, односно методике васпитно-образовног рада, биће оспособљени да организују и реализују научна истраживања, укључују се у међународне научне програме, користе најсавременија сазнања у области педагогије, поступају у складу са принципима етичког кодекса добре научне праксе, саопштавају резултате истраживања на научним конференцијама и научним часописима, те доприносе развоју ове научне дисциплине. Предметно-специфичне компетенције односе се на способност повезивања сазнања из различитих области, њихову стваралачку примену, праћење савремених достигнућа у науци, супервизију и сл.

Садржај предмета

Теоријска настава: Проблеми предметно-методолошког утемељења методике; Теорије о предмету проучавања методике; Методика васпитно-образовног рада у хоризонту аутентичне интердисциплинарности; Парадигма процеса и продукта истраживања васпитно-образовног процеса; Таксономијски приступи операционализацији циљева и задатака у наставном процесу; Савремено структурисање методике васпитно-образовног рада; Димензије методичких проблема и истраживачки приступи; Методичка истраживања – истраживања у настави српског језика и књижевности; Развој практично-педагошких и методичких компетенција; Стратегије ефикасног образовања и методика учења учења у настави; Евалуација образовних процеса и наставничке компетенције; Информационо-комуникационе технологије у настави; Мултикултурално образовање.

Препоручена литература

- Gajić, O. (2004). *Problemska nastava književnosti u teoriji i praksi. Rezultati eksperimentalnih istraživanja*. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- *Didaktičko-metodički fragmenti*. Izabrani radovi Stipana Jukića (priredila Olivera Gajić) (2005). Vršac: Viša škola za obrazovanje vaspitača.
- Gajić, Olivera (2007). *Prilozi metodici vaspitno-obrazovnog rada. Diskurs o strategijama obrazovanja i socijalno-pedagoškim temama*. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Gajić, Olivera (2007): Monitoring and evaluation of the students' pedagogical practical training – metatheoretical standpoints, in: *Praktično pedagoško usposabljanje: izhodišča-model-izkušnje* (uredili M. Jurišević, M. Lipeš Stopar, Z. Magajna in M. Krajncan), Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, pp.20-30.
- Gajić, O. (2011). *Građansko obrazovanje za demokratiju=Civic education for democracy*, Interkulturalnost - Aktivizam mladih u zajednici - Obrazovanje za demokratsko građanstvo, Novi Sad: Filozofski fakultet, str.159

Теорија и методика физичког васпитања

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета Циљ предмета је усвајање знања о суштини теорије и методике физичког васпитања, овладавање теоријским основама физичког васпитања и правцима деловања, средствима и формама физичког васпитања и истраживање појединих аспеката ефикасности наставе и других облика рада.

Намена и циљ предмета је стицање знања о методици обучавања, мерама обезбеђења и оптимизације процеса обучавања и вежбања, основама методике развоја моторичких способности, технолошким основама физичког васпитања и повезивање стечених знања са праксом на научном нивоу.

Исход предмета

-Разумети суштину теорије и методике физичког васпитања; - Познавање основа физичког вежбања; - Познавање законитости деловања физичке вежбе; - Усвијити принципе физичког васпитања и вежбања; - Познавање средства физичког васпитања и могућности њиховог коришћења у складу са потребама ученика. - Познавање савремених форми физичког васпитања - Познавање законитости формирања моторних умења и навика; - Познавање мера оптимизације наставног процеса; - Познавање методике процеса формирања моторних умења и навика - Познавање законитости развоја моторичких способности; - Познавање технологије планирања и програмирања радних процеса; - Познавање мера интензификације наставног процеса -Познавање праћења, контроле и евалуације ефеката деловања физичке вежбе на остваривање раста и развоја и спортско-техничког образовања у складу са индивидуалним карактеристикама ученика.

Садржај предмета

Схватање суштине теорије и методике физичког васпитања, теоријске основе физичког васпитања,

објективне могућности и правци деловања физичког физичког васпитања, средства физичког васпитања, форме организације физичког васпитања.

Основи методике обучавања, мере обезбеђења и оптимизације процеса обучавања и вежбања, основи методике развоја моторичких способности, технолошке основе физичког васпитања.

Технологија планирања и програмирања рада на основама научних сазнања заснованих на индивидуалним способностима ученика и праћење реализације наставног процеса на основама савременог приступа.

Препоручена литература

1. Крсмановић, Б. (2012):Теорија и методика физичког васпитања 1 и 2, Универзитет у Новом Саду, Факултет спорта и физичког васпитања.
2. Крсмановић, Б. (1996): Час физичког вежбања. Факултет физичке културе , Нови Сад.
3. Крсмановић, Б., Л. Берковић (1999):Теорија и методика физичког васпитања, Универзитет у Новом Саду, Факултет физичке културе.
4. Крсмановић и сар. (2008): Методолошке грешке у научним истраживањима. Пленарно излагање на 15 интернационалном симпозијуму. Зборник радова. Стр 6-15. Универзитет у Новом Саду и Новосадски маратон.
5. Крсмановић и сар. (2008): Квантитативна и квалитативна анализа ефеката различитих експерименталних третмана, Спорт монт, број.15, 16, 17./IV, стр. 156-160. Подгорица

6. Часопис Физичка култура, Београд
7. Часопис Гласник антрополошког друштва Србије и Југославије, Београд
8. Часопис Спорт монт, Подгорица
9. Часопис Настава и васпитање, Београд

Методика наставе ликовне културе

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета: Основни циљ предмета је усавршавање студената у научној пракси и стицање највиших научно-истраживачких и теоријских знања из области савремене **методике наставе ликовне културе**.

Задачи предмета: Упознавање студената са теоријским гледиштима и основним научним сазнањима потребним за разумевање процеса од којих се састоји ликовно васпитање и образовање деце и младих. Оспособљавање студената да самостално оцењују вредност идеја о ликовном васпитању и образовању, као и програма, метода, садржаја и средстава уз помоћ којих се они остварују. Упознавање студената са основним елементима процеса ликовног васпитања и образовања, планирањем, организацијом, реализацијом и евалуацијом ликовних активности у предшколским, основношколским и средњешколским установама. Оспособљавање студената за праћење и евалуацију нових тенденција у области ликовних уметности у контексту дидактичко-методичког обликовања васпитно-образовног рада са децом и младима; за развијање курикулума и осмишљавање иновативних методичких поступака у области ликовне културе. Оспособљавање студената да своја знања операционализују, као и да у појединачним практичним примерима сагледавају њихово општије теоријско значење. Оспособљавање студената да самостално прате стручну литературу и континуирано се стручно усавршавају у овој области. Оспособљавање студената за учешће у формалном професионалном усавршавању наставника из поља уметности и образовању истраживача и теоретичара из области методике ликовног васпитања и образовања.

Исход предмета: На крају курса студент стиче основна знања о методици васпитно-образовног рада у области ликовне уметности; оспособљеност за примену стечених знања и остваривање програмских циљева, задатака и садржаја у формалном васпитно-образовном процесу, у алтернативним облицима образовања за уметност, рад са децом, креативним појединцима и групама; оспособљеност за компетентно учешће у систему академског образовања на различитим нивоима, као и самосталан научно-истраживачки рад у научним пројектима и установама.

Садржај предмета

Теоријска настава

Методика ликовног васпитања и образовања као научна и наставна дисциплина (Основни појмови методике ликовног васпитања и образовања. Предмет, циљ и задаци и методике ликовног васпитања и образовања. Однос методике ликовног васпитања и образовања и других научних дисциплина). **Развој схватања о ликовном васпитању и образовању. Значај ликовног васпитања и образовања** (Развијање комуникације и стваралаштва. Развијање креативности као особине и става личности. Развој чула и физички развој. Когнитивни развој и развој интелигенције. Социо-емоционални развој. Семиотички развој). **Методичка истраживања у области наставе ликовне културе. Основне карактеристике и специфичности развоја ликовног израза деце и младих. Детерминанте ликовног описмењавања** (теорија форме - теоријско методички аспект. Синтакса и семантика ликовног језика). **Елементи васпитно-образовног рада у области наставе ликовне културе** (Циљеви и задаци наставе ликовне културе. Принципи, методе, облици рада и типови часова у настави ликовне културе. Садржаји наставе ликовне културе - теорија форме, уметничко наслеђе, ликовне технике и материјали, ликовно-стваралачка пракса). **Ликовна подручја и технологија ликовних материјала** (Цртање. Сликање. Графика. Вајање и обликовања различитог материјала. Интермедијалне технике (фотографија, анимација, филм, луткарско позориште, театар). Подручје естетског процењивања). **Ликовна уметност као извор садржаја и метода ликовног васпитања и образовања** (Увод у тумачење ликовног дела и посредовање уметности деци - теоријско – методички аспект. Музејска дидактика - учење у музеју и педагошки музејски пројекти). **Опремљеност и естетско уређење**

простора за рад у настави ликовне културе. Уџбеничка и приручничка литература у настави ликовне културе. Значај личности и компетенција наставника у процесу ликовног васпитања и образовања. Повезаност наставе ликовне културе са осталим васпитно-образовним садржајима. Анализа, процењивање, вредновање и награђивање дечјих ликовних радова. Примена продуката дечјег ликовног стваралаштва и изложбе дечјих ликовних радова. Програмирање, планирање, реализација и евалуација васпитно-образовног рада у настави ликовне културе. Савремени курикулуми и методичке иновације у настави ликовне културе.

Практична настава:

Вежбе и студијски истраживачки рад (студенти ће се укључивати у актуелну наставну праксу и пратити функционисање методичких модела, са циљем истраживачког рада примене нових васпитно-образовних метода у настави ликовне културе)

Литература

Обавезна литература:

Карлаварис, Б. (1991): Методика ликовног одгоја 1 и 2, Хофбауер, Ријека

Карлаварис, Б. (1960): *Нова концепција ликовног васпитања*, Завод за издавање уџбеника Народне Републике Србије

Корјак-Фолгић, А. (2008): *Учење уметности - стварање уметности*, Музеј примењене уметности, Београд

Lowenfeld, Viktor & Brittain, W. Lambert (1975): *Creative and mental growth*, Macmillan Publishing Co., Inc., New York

Филиповић, С. (2011): ***Методика ликовног васпитања и образовања***, Универзитет уметности у Београду и издавачка кућа Клет, Београд.

Филиповић С. и Е. Каменов (2010): ***Мудрост чула трећи део – дечје ликовно стваралаштво***, Драгон, Нови Сад

Филиповић С. (2009): *Развој схватања о дечјем ликовно стваралаштву и могућностима васпитно-образовног деловања на њега*, докторска дисертација, Академија умјетности, Универзитет у Бањој Луци, Република Српска

Додатна литература: Ликовна култура – садржаји програма за основне школе, средње стручне школе и гимназије, Службени гласник РС – Просветни гласник, 1991.; Уџбеничка и приручничка литература из области наставе ликовне културе за све разреде основне и средње школе; Интернет извори

Педагошко-методички аспекти сарадње породице и школе

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета: стицање знања о релевантним педагошко-методичким аспектима сарадње породице и школе; овладавање корпусом сазнања о методолошким приступима у истраживању сарадње породице и школе; сагледавање могућности и стратегија успостављања партнерског односа између породице и школе.

Исход предмета: оспособљеност за научно-истраживачки рад у проучавању одабраног проблема; оспособљеност за стручно деловање у области унапређења сарадње породице и школе; примена стечених знања и вештина у успостављању квалитетне комуникације и партнерског односа са родитељима.

Садржај предмета

Екосистемски приступ у сагледавању односа породица - школа. Сарадња породице и школе – питање заједничког интереса и подељене одговорности. Сарадња породице и школе у светлу друштвених и образовних промена. Компатибилност и противречности у односу породица - школа. Сарадња породице и школе у оквирима различитости. Традиционални и савремени модели повезивања породице и школе – од сарадње до партнерства. Партнерство породице и школе као однос међузависности. Претпоставке за грађење, одржавање и унапређивање партнерског односа - очекивања, мотивација, комуникација. Методички аспекти сарадње са родитељима - планирање, програмирање, реализација и вредновање сарадње са родитељима. Облици, методе и садржаји сарадње са родитељима. Сарадња са родитељима деце са посебним потребама (даровити, проблеми у понашању, тешкоће у развоју). Педагошко образовање родитеља. Претпоставке и могућности активног укључивања родитеља у школски рад и живот. Опште карактеристике педагошко-саветодавног рада са породицом - специфичности, методе и технике. Комуникацијске вештине у педагошко-саветодавном раду са родитељима. Облици педагошко-саветодавног рада са родитељима - индивидуални и групни, директивно-недирективно саветовање.

Препоручена литература

Зуковић, С. (2012). *Породица као систем- функционалност и ресурси оснаживања*. Нови Сад: Педагошко друштво Војводине.

Зуковић, С. (2012). Однос између породице и школе: од сарадње ка партнерству. У: О. Гајић (ур.) *Квалитет образовног система Србије у европској перспективи*, Зборник радова/књига 2, (219-230). Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет.

Пашалић-Креско, А. (2012). *Координате обитељског одгоја*. Сарајево: Филозофски факултет.

Половина, Н. (2011). *Породица у системском окружењу*. Београд: Институт за педагошка истраживања.

Половина, Н., Богуновић, Б. (ур.) (2007). *Сарадња школе и породице – претпоставке, тешкоће и могућности*. Београд: Институт за педагошка истраживања.

Barbour, C., Barbour, N. H., Scully, P. A. (2005). *Families, Schools and Communities. Building Partnerships for Educating Children*. New Jersey: Pearson Education.

Wright, K., Stegelin, D. A. (2003). *Building School and Community Partnerships Through Parent Involvement*. New Jersey: Pearson Education.

Epstein, J. L., Sanders, M. G. (2002). *Family, School, and Community Partnerships*. In: M.H. Bornstein (Ed.) *Handbook of Parenting*, Second edition, Vol. 5, 407-437, New Jersey, London.

Glascoe, F. P. (2002). *Suradnja s roditeljima*. Jastrebarsko. Naklada Slap.

Reardon, K. K. (1998). *Interpersonalna komunikacija*. Zagreb: Alinea.

Juul, J. (1995). *Razgovori s obiteljima - perspektive i procesi*. Zagreb: Alinea.

Докторска дисертација - избор теме и предлог литературе

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

-Одабир методичког поља, односно методике наставе одређеног наставног предмета или васпитно-образовне области и припрема тематског оквира за израду докторске дисертације; спецификација тематског подручја и конкретних истраживачких задатака на докторској дисертацији.

- Упућивање студената у информацијске системе и базе података релевантне за проблематику и тему дисертације.

Исход предмета

-Конкретизација тематског поља истраживања и формулисање истраживачких задатака у концепту припреме за израду докторске дисертације.

- Сналажење у информацијским системима и коришћење различитих база података релевантних за проблематику докторске дисертације.

Садржај предмета

Студијски истраживачки рад.

Садржај предмета је дефинисан методичким подручјем којем планирана тема докторске дисертације припада, као и конкретним парадигматским могућностима које се отварају у истраживачком пољу теме дисертације.

Препоручена литература

Докторанд, у сарадњи са ментором, врши избор литературе која је предвиђена за саму профилацију концепта теме за докторску дисертацију, из одговарајуће методичке области, као и литературе која непосредно покрива одабрану тему.

Филозофија образовања

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

Да изворно влада теоријским и практичним знањем о филозофској суштини образовања те да на темељу критичког мишљења самостално истражује и тиме значајно допринесе развоју филозофских основа образовања и његовог места у друштву.

Исход предмета

Способност организовања и остваривања васпитних и образовних задатака како у сфери образовања уопште тако и у настави филозофије и логике.

Садржај предмета

Филозофија и образовање. Епистемологија. Филозофска пропеедеутика. Социолошки, структуралистички, функционалистички и аналитички приступ образовању. Историјски и проблемски приступ настави. Методде критичког мишљења. Методика наставе филозофије. Методика верске наставе. Методика наставе логике.

Препоручена литература

Koninck, de Thomas (2004). *Philosophie de l'éducation, Essai sur le devenir humain*, Presses Universitaires de France.

Зорица Кубурић и Слађана Зуквић (2010). *Верска настава у школи*. Нови Сад: Центар за емпиријска истраживања религије и Савез педагошких друштава Војводине.

Симоновић-Кубурић, З. и сарадници (2001). *Филозофија, проблемски приступ*. Нови Сад: Савез студената Филозофског факултета.

Симоновић-Кубурић, З. и сарадници (2002). *Дијалог и догма, однос између критичког и догматског мишљења*. Нови Сад: ЦЕИР.

Кубурић, А. (2012). Основни појмови преко којих Кејт ди Роуз објашњава скептички аргумент, релативизација истине, *Религија и толеранција*, Вол. 10. Но. 18, 249-261.

Кубурић, А. (2010) Залагање за методiku наставе логике, *Методички видици*, 2010/1, 142 - 150.

Кубурић, А. (2010) Настава логике у средњој школи - од 1950. до 2010., *Архе*, 2010/14,

Kuburic, A. i Kuburic, Z. (2011). Empirical Reality of Philosophy in Schools, Between East and West – Case of Serbia and Croatia. *Balkan Journal of Philosophy*, Vol. 3, Issue 2, 221-237.

Црвенко, Ђ. *Приручник за методiku наставе филозофије*, Нови Сад: Филозофски, Одсек за филозофију, 2006.

Кубурић,З., Дачић С. *Методика верске наставе*, Нови Сад: CEIR 2004.

Квалитативно истраживање у настави страних језика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: знање енглеског језика на нивоу Б2

Циљ предмета

Развој критичког начина размишљања, изношење аргумената о проблемима који се истражују, упознавање са разним концептима у квалитативном истраживању, анализа добијених резултата.

Исход предмета

Студенти су способни да одаберу прикладан метод и технику истраживања за одређену појаву или научноистраживачки проблем; да одаберу узорак; да организују ток истраживања; да прикажу, анализирају и контекстуализују податке.

Садржај предмета

Концептуална питања у квалитативном истраживању, стратешке теме квалитативног истраживања, теоријске оријентације у квалитативном истраживању, оквир квалитативног истраживања и прикупљања података, методе посматрања и директно истраживање, анализа интерпретација и приказ резултата, триангулација резултата.

Препоручена литература

- Cohen, L., Manion, L. and Morrison, K. (2000). *Research Methods in Education*. London and New York: Routledge.
- Eisner, E. W. (1991). *The Enlightened Eye. Qualitative Inquiry and the Enhancement of Educational Practice*. New York: Macmillan Publishing.
- Given, L. M. (Ed.). (2008). *The Sage Encyclopedia of Qualitative Research Methods*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Lincoln, Y.S. and Guba, E.G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative Research & Evaluation Methods*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Richards, K. (2003). *Qualitative Inquiry in TESOL*. Houndmills: Palgrave Macmillan.

ОМЛАДИНСКИ РАД У ЗАЈЕДНИЦИ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

- Упознавање студената са парадигмом одрживог развоја – интер и интра генерацијској праведности, преокрету у култури, холистичком погледу на свет;
- Упознавање студената са темељним сазнањима и кључним питањима о вредностима социјалног образовања у омладинском раду;
- Оспособљавање студената за самостална истраживања, анализу и критичка промишљања о омладинском раду и повезаности са друштвеним системом;

Исход предмета

Студенти ће након савладаног програма моћи самостално да решавају проблеме у области омладинског рада у заједници, да организују и реализују научна истраживања, укључују се у међународне научне програме, користе најсавременија сазнања из ове области, саопштавају резултате истраживања на научним конференцијама и научним часописима. Исходи ће бити и следећи:

- Стицање компетенција еколошки свесног промишљања и деловања, подржавања еколошке етике; која се заснива на принципима одрживог развоја;
- Познавање и разумевање процесног рада са групама као једном од стратегија интервенције;
- Развој рефлексивног аналитичког и професионалног односа према професији.

Садржај предмета

-Појам, развој и значај хумане екологије – узајамни односи организма и средине; Омладина и еколошка криза, млади и глобална питања; Еколошка свест и еколошко понашање; одрживи развој теореме модернизације и стилови живота; Одрживи развој и прокрет у култури (промишљање генералне реформе друштва на принципима одрживости; Омладински рад у ширем друштвеном контексту; Теорије учења; напредни рад са групама; Теорија и пракса медитације; Примена процеса посредовања на групе и заједнице; поучавање група уз помоћ процесне методологије; Управљање различитим типовима група; рад на емоцијама, ставовима, веровањима и питањима идентитета; Модели решавања конфликта; Вршњачка едукација у омладинском раду у заједници; Улога истраживања у омладинском раду у заједници.

Препоручена литература

- Andevski, M. – Gajić, O. – Budić, S. (2012). *YOUTH WORK IN SEARCHING FOR IDENTITY (Discourse of science and profession) / OMLADINSKI RAD U POTRAZI ZA IDENTITETOM (Diskurs nauke i profesije)*, Vršac: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača.
- Ajduković, M., (1977). *Grupni pristup u psihosocijalnom radu*, Zagreb: DLP
- Andevski, M., (1997). *Uvod u ekološko obrazovanje*. Novi Sad: Fam
- Andevski, M., Knežević-Florić, O., (2002), *Obrazovanje i održivi razvoj*. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Douglas, T. (1993). *A Theory Of Groupwork Practice*. Basingstoke: Macmillan
- Huskins, J., (2005), *Quality work with young people. Developing social skills and diversion from risk*. Bristol
- Malekoff, A., (1997), *Group Work with Adolescents*, London: The Guilford Press

Теорија валентности: начела и примена

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: завршене академске дипломске – мастер студије: Српски језик и лингвистика

Циљ предмета: Усвајање нових теоријских знања из области синтаксе и семантике стандардног српског језика како би имала примену у даљим лингвистичким истраживањима.

Исход предмета Оспособљавање полазника за примену усвојених знања у научноистраживачком раду.

Садржај предмета

Теоријска настава: Појмовно-терминолошке одређење валентности у лингвистици. Вербоцентризам, моноцентризам у синтаксичкој теорији / бицентрична концепција реченице. Депенденцијална или граматика зависности. Дефинисање реченице и основни видови синтаксичких односа у простој реченици српског језика. Семантичко-синтаксички и прагматички аспекти валентности. Формална структура реченице и валентност предиката. Модели просте реченице с глаголским, копулативно-именским и прилошким предикатским изразом. Међуусловљеност предикатског и аргументског израза. Семантичке улоге реченичних чланова. Творбено-семантичке класе именица и њихова валентност. Валентност придевских израза. Валентност прилошких израза. Представљање валентности у синтаксичко-семантичким реченицама.

Практична настава:

Провера усвојених теоријских знања. Рад на различитим типовима текста са примерима. Ексерпција, презентација и систематизација примера. Разговор о задатим темама.

Препоручена литература

- Алановић, Миливој (2010). Основни валентни принципи у структурирању реченице. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*. LIII/1: 125–142.
- Алановић, Миливој (2012). Допуне и додаци: између обавезности и испутивости. *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду*. XXXVII/2: 145–162.
- Апресјан, Ју. Д. (1974) *Лексическая семантика. Синонимические средства в языке*. Наука. Москва.
- Valin Van, R.W.D. (1996). *Concise Encyclopedia of Sintactic Theories*. Cambridge: 90–100.
- Гортан-Премк, Даринка (1989). О семантичкој позицији као месту реализације једне лексеме. *Јужнословенски филолог* XLVII: 13–23.
- Деже, Ласло (1997). Граматика и лексика у проучавању валенце глагола. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 26/2: 25–33.
- Енгел, Улрих и Павао Микић (1982). Валентност глагола у реченицама. *Зборник радова Института за стране језика и књижевност*. 4: 287–291.
- Золотова, Г.А. (1988) *Синтаксический словарь*. Наука. Москва.
- Ивић, Милка (1995). *О зеленом коњу. Нови лингвистички огледи*. Београд: Библиотека XX век.
- Ивић, Милка (2005). *О речима. Когнитивни, граматички и културолошки аспекти српске лексике. Лингвистички огледи, пет*. Београд: Библиотека XX век.
- Мразовић, Павица (2009). *Граматика српског језика за странце*. Нови Сад – Сремски Карловци: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.
- Петровић [Ружић], Владислава (1992). Прилог класификацији допунских адвербалних конструкција. *Зборник МС за филологију и лингвистику*. XXXV/2: 115–132.
- Петровић [Ружић], Владислава (1990). Глаголска фраза као лексикографски и граматички проблем. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*. XXXIII: 353–363.
- Пипер, Предраг и др. (2005). *Синтакса савременог српског језика. Проста реченица*. Београд – Нови Сад: Институт за српски језик САНУ – Београдска књига – Матица српска.
- Радовановић, Милорад (1990). *Номинализација и негација*. Зборник Матице српске за филологију и

лингвистику. XXXIII: 407–416.

Радовановић, Милорад (2007) *Стари и нови списи: Огледи о језику и уму*. Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.

Самарџија, Марко (1987). Четири питања о бити валентности. *Радови Завода за славенску филологију*. 22: 85–107.

Тополињска, Зузана (1996). "Падеж" и "глаголски род" - две стратегије граматикализације односа између предиката" и његових "аргумената". *Јужнословенски филолог*. LII: 1–9.

Синтаксе и семантика стандардног српског језика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: Завршене дипломске академске студије српске филологије/одговарајуће групе

Циљ предмета: Проширивање и продубљивање знања о устројству и функционисању синтаксичко-семантичког система, његових подсистема и микросистема, стандардног српском језику, упознавање с актуелним теоријским приступима и могућим перспективама посматрања.

Исход предмета: Стицање способности за самостални истраживачки рад у области синтаксе и семантике стандардног српског језика.

Садржај предмета: Теоријска настава: Нивои језика и нивои лингвистичке анализе. Место семантике и прагматике у структури језичког система. Синтаксичко-семантички ниво као вишеделни ниво, његови поднивои и њихова хијерархија. Синтаксичко-семантичке јединице. Синтагматски и парадигматски односи. Опозициони и градуелни односи. Денотација. Референција. Конотација. Конгруенција. Рекција. Валенција. Колокација. Лексичка и граматичка семантика у синтаксичко-семантичким јединицама. Минимални синтаксичко-семантички контекст. Основни теоријски приступи. Могуће перспективе посматрања. Метајезик. Реченица и пропозиција. Формализована и базична структура. Екстензија. Кондензација. Номинализација. Вербидизација. Редукција. Корелација. Кореференција. Субординација. Координација. Интеграција субординације и координације. Парцелација. Кооптација. Синтаксичко-семантичка категоријална полља. Негација. Предлог. Везник. Кореферент. Корелатив. Дистрибуција синтаксичко-семантичких елемената и функционално-комуникативна перспектива. Понашање енклитика. **Практична настава:** Дескриптивна и критичка интерпретација литературе из области синтаксе и семантике превасходно стандардног српског језика, али и стране литературе која презентује истраживања на материјалу српског језика или другог језика / других језика, првенствено словенских, али и несловенских, а која су за област синтаксе и семантике од теоријског значаја, с циљем да се уочавају још неразрешена питања, спорна решења или да се, кроз призму друкчијег теоријског приступа од раније примењеног, сагледају одређена језичка факта. Упознавање са могућим изворима грађе, типовима и начинима формирања корпуса језичких факата саобразно изабраном истраживачком задатку.

Препоручена литература:

Antonić, Ivana 2001. *Vremenska rečenica*. Sremski Karlovci–Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Z. Stojanovića.

Ivić, Milka 1983/1995–2008. *Lingvistički ogledi I–VI*. Beograd: Biblioteka XX vek.

Klikovac, Duška 2004. *Metafore u mišljenju i jeziku*. Beograd: XX vek.

Piper, Predrag. 1997¹ / 2001². *Jezik i prostor*. Beograd: Biblioteka XX vek.

Пипер, П., И. Антонић, В. Ружић, С. Танасић, Људ. Поповић, Б. Тошовић 2005. *Синтакса савременог српског језика. Проста реченица*. У редакцији академика Милке Ивић. Београд: Институт за српски језик САНУ, Београдска књига, Матица српска.

Radovanović, Milorad 1990. *Spisi iz sintakse i semantike*. Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.

Радовановић, Милорад 2007. *Стари и нови списи. Огледи о језику и уму*. Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижевна Зорана Стојановића.

Ружић, Владислава 2006. Допунске реченице у савременом српском језику (I), (II). *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, XLIX/1–2.

Танасић, Срето 2005. *Синтаксичке теме*. Београд: Београдска књига.

Танасић, Срето 2012. *Из синтаксе српске реченице*. Београд.

Корелација књижевности са уметностима

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета: Циљ предмета је да докторанти увиде тематску, поетичку и естетичку повезаност међу уметностима. Анализа књижевних дела у контексту уметности искористиће се као полазиште за посматрање начина на који ти односи утичу на рецепцију, читање, доживљај и разумевање текстова који се обрађују у настави.

Исход предмета: Исход предмета је на нивоу универзитетске наставе вршити корелацију међу уметностима и уклапање у методички систем градива из области уметности. Докторанти ће умети да уоче и протумаче природу садржаја из књижевности у другим уметностима.

Садржај предмета: Током рада на курсу биће разматране следеће теме: књижевност и музика (у контексту поезије из доба модерне), књижевност и ликовна уметност (у контексту експресионизма), књижевност и позориште

(авангардна драма) и књижевност и филм (адаптације великих књижевних остварења: *Илијада*, *Хамлет*, *Ана Карењина* и *Процес*). Пратиће се и транспозиције тема и мотива из античке књижевности и Библије у различитим уметностима и разматрати естетичка компонента.

Препоручена литература *Intertekstualnost i intermedijalnost* (1988), ur. Z. Maković i dr. Zagreb, 1988. *Текст у контексту*, приредио Н. Милић. М. Шутић, *Књижевна архетипологија*. Барбије, Фредерик. *Историја књиге*. Превела Љ. Марковић Београд: Clío, 2009. А.Бригс и П. Берк. *Друштвена историја медија од Гутенберга до Интернета*. Београд: Clío, 2006. *Лексикон филмских и телевизијских појмова*. Београд: Научна књига и Универзитет уметности у Београду, 1993. М. Маршал. *Гутенбергова галаксија*. Београд: Нолит, 1973. Џ. Потер *Медијска писменост*. Превео Ђорђе Трајковић. Београд: Цлио, 2011. Прајс, Стјуарт. *Изучавање медија*. Превео Владимир Коловић. Београд: Цлио, 2011. Тодоровић, Александар Луј. *Уметност и технологије комуникација*. Београд: Цлио, 2009. Црнобрња, Станко. *Естетика телевизије и нових медија*. Београд: Clío, 2010.

Српска културно специфична лексика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: Завршене дипломске академске студије (мастер) српске филологије / одговарајуће студијске групе

Циљ предмета

Сагледавање корелације: српска материјална и духовна култура – мишљења, ставови, представе, идеје – лексикон; уочавање културних елемената у семантичком садржају лексема као одраза колективне експресије; основни преглед међукултурних релација на примеру кључних речи.

Исход предмета

Стицање компетенција за лексиколошку и лексикографску идентификацију културно специфичне лексике, њеног дефинисања и похрањивања у речнике српског језика.

Садржај предмета

1. Култура и културно специфична лексика; 1.2. Слика света – језичка и концептуална, научна и наивна, национална језичка слика света. 1.3. Језичка личност; комуникационо понашање; концептуализација лексичког значења. 2. Лингвокултурологија као интердисциплинарна наука. 2.1. Ментални лексикон и вербалне асоцијације; антропоцентрична теорија; теорија природног семантичког метајезика, језичке универзалије. 3. Лексичко значење: неутрална лексика и развој конотације. 3.1. Културно стереотипни појмови у српском језику. 3.2. Типичан сценарио на примеру лексичких спојева. 4. Асоцијативни речник српског језика: израда, структура, резултати. 4.1. Вербалне асоцијације и парадигматски и синтагматски односи. 4.2 Асоцијативно поље – хијерархизација значења. 5. Културно специфична лексика и културне информације у речницима српског језика. 5.1. Нацрт микро- и макроструктуре тематског речника културно специфичне лексике.

Препоручена литература

- Aitchison, J. *Words in the Mind. An introduction to the mental lexicon*. London: Basil Blackwell, 1987;
- Апресјан, Ју. *Лексическая семантика. Синонимические средства языка. Избранные труды том I*. Москва: Школа „Языки русской культуры“ – Издательная фирма „Восточная литература“ РАН, 1995;
- Bugariski, R. *Jezik i kultura*. Beograd: Biblioteka XX vek, 2005;
- Дескриптивна лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе*. Нови Сад – Београд: Матица српска – Српска академија наука и уметности, Институт за српски језик САНУ, 2002;
- Драгићевић, Р. *Вербалне асоцијације кроз српски језик и културу*. Београд: Друштво за српски језик и културу, 2010;
- Ivić, M. *Jezik o nama*. Beograd: Biblioteka XX vek, 2006;
- Lyons, J. *Semantics*. Vol. 2. Cambridge: Cambridge university press, 1990;
- Пипер, П., Драгићевић Р., Стефановић М. *Асоцијативни речник српског језика*. Београд: Београдска књига, Службени лист СЦГ, Филолошки факултет у Београду, 2005;
- Поповић, Љ. *Језичка слика стварности*. Когнитивни аспект контрастивне анализе. Београд: Филолошки факултет, 2008;
- Ристић, С., Радић-Дугоњић М. *Реч. Смисао. Сазнање*. Београд: Филолошки факултет у Београду, 1999;
- The Oxford History of English Lexicology* (ed. Cowie, A. P.). Oxford: Calendon Press, 2009;
- Wierzbicka, A. *Understanding Cultures through Their Key Words (English, Polish, Russian, German, Japanese)*. Oxford: Oxford University Press, 1997;

ТЕХНИКА НАУЧНОГ РАДА

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

Овладавање техникама научног истраживања, обликовање научних радова, посебно научног апарата, у складу са савременим стандардима писања и публикувања научних радова.

Исход предмета

Оспособљеност за самостално прикупљање грађе, трагање за документацијом и писање научних радова.

Садржај предмета

Теоријска настава.

Избор и формулисање теме научног рада. Рад у библиотекама и архивима. Националне библиотеке и важнији архиви. Библиографије: азбучна/абecedна, хронолошка, ауторска, предметна, дескриптивна, елементарна, селективна, критичка, персонална, примарна, секундарна, реферативна, препоручена. Библиотечки каталози. Електронске базе података. Општи и посебни приручници. Извори: рукописна и штампана грађа. Избор и коришћење литературе и грађе. Састављање библиографије за одређен рад. Рукопис научног дела. Организација и распоред прикупљене грађе. План и концепт рада, коначан текст. Документарна подлога рукописа: цитати, фусноте, регистри и друге врсте прилога. Техничка обрада рукописа. Презентација и/или одбрана рада (докторске тезе, прилога на научном скупу).

Практична настава.

Формулисање теме научноистраживачког рада. Образложење теме и план рада. Састављање хронолошке и абecedне (азбучне) библиографије. Вежбе у Библиотеци Матице српске. Рад у виртуелној библиотеци. Анализа и ексцерпција грађе из примарне и секундарне литературе.

Препоручена литература

Еко, Умберто. *Како се пише дипломски рад*, Београд : Народна књига – АЛФА. 2000.

Клеут, Марија, *Научно дело од истраживања до штампе: техника научноистраживачког рада*, Нови Сад: Академска књига, 2008

WWW.MLA.ORG.STYLE

WWW.APASTYLE.ORG

Музика и политика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

Упознавање студената са „употребом“ музике као средства приказивања политичке моћи, разумевање снаге ангазоване уметности и уочавање оваквих појава у савременом друштву.

Исход предмета

Након положеног испита студенти треба да познају и препознају каузалну везу између уметности и актуелне политике одређеног историјског периода, а посебно последице које таква веза има на формирање музичког «укуса».

Садржај предмета

Увод у политичке теорије; Опера као политичко средство; Моцарт, Бетовен и родне студије; Вагнер као „средство“ политике; Вајл и критика друштва; Руски композитори 20. века – музика за и против идеологије; Музика југословенских простора између идеологије и религије – од мас-песама, до уметничког бунта, од идеологије до религије (студије случаја); Популарна музика у служби политике – деведесете у Србији; Фестивал *Egzit* и његова политичка снага;

Препоручена литература

Литература: Филип Жозеф Салазар, Идеологије у опери, Нолит, Београд, 1984; Здравко Блажековић, Глазба осјењена политиком, Загреб 2010; Жак Атали, Бука, Београд, 2007; Courtney Brown, Politics in Music – Music and political transformation from Beethoven to Hip Hop, Farsight Press, Atlanta, 2007; Philip Bohlman - Focus: Music, Nationalism, and the Making of the New Europe (2nd edition), Routledge, 2010; Music as Social and Cultural Practice: Essays in Honour of Reinhard Strohm, Boydell Press, 2007; Richard Taruskin, The Danger of Music and Other Anti-Utopian Essays (Roth Family Foundation Music in America Imprint), University of California Press, 2008.

Докторска дисертација - израда пројекта истраживања

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

- Израда студијског пројекта истраживања докторске дисертације на дефинисану тему у зависности од метатеоријске концепције и парадигме истраживања.
- Оспособљавање студената за критички и етички приступ научној и стручној литератури;

Исход предмета

- Утврђивање структуре студијског пројекта и инструмента за методичко истраживање на дефинисану тему докторске дисертације.
- Студенти ће оснажити компетенције за планирање, програмирање и истраживање у области васпитања и образовања.

Садржај предмета

Сагледавање и утврђивање истраживачке теме путем елемената студијског пројекта истраживања, као и конципирање инструмената за истраживање дефинисане теме дисертације.

Препоручена литература

У сагласности са општим списком литерартуре која је утврђена за целину докторске дисертације врши се одабир литературе према конкретним методолошким захтевима за израду студијског пројекта истраживања.

Интеркултурални курикулуми

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

Усвајање појмова и начела интеркултуралног курикулума, као и истраживачких приступа у интеркултуралној педагогији, остваривање садржаја колегија треба осигурати цјеловит и суставан увид у полазишта, приступ и начине утемељења/израде интеркултуралног курикулума, особито постићи разину знања у оквиру познавања међусобних односа интеркултурализма и образовања начина њихових трансфера у школску одгојну праксу и професију учитеља и педагога, те овладавање вјештинама критичке анализе и интерпретације provedбених стратегија на националној и школској разини.

Исход предмета

Студенти ће након реализираног колегија усвојити потребна знања, развити вјештине и компетенције за препознавање и идентифицирање најважнијих димензија интеркултуралног курикулума, критичко анализирање темељних претпоставки интеркултуралног одгоја и образовања, судјеловање у (међународним) знанственим истраживањима, знанственим конференцијама и моћи дати допринос у развоју интеркултуралне педагогије, као педагогијске дисциплине. Предметно-специфичне компетенције односе се на пројектирање прелиминарног инструментарија у (су)конструкцији интеркултуралног курикулума, кроз познавање компаративних, и уважавање интердисциплинарних приступа.

Садржај предмета

Теоријска настава: Педагогијска полазишта интеркултуралног одгоја и образовања; Различити концепти и модели интеркултуралног образовања и наставе у савременој дидактичкој теорији и пракси; Полазишта, приступи и садржај интеркултуралног курикулума; Изобразба учитеља за интеркултурално образовање; Интеркултурални курикулум и одгој и образовање припадника националних мањина: стање и перспективе; Квантитативни и квалитативни приступ истраживању у оквиру интеркултуралне педагогије; Интеркултурална педагогија као теорија транскултуралног одгоја и образовања. Методичка истраживања: (су)конструкција интеркултуралног курикулума; Остваривање интеркултуралне компетенције у разреду: развој комуникацијских и интеркултуралних компетенција код ученика, интерперсонална интеракција и озрачје у разреду (школи). Примјери укључивања интеркултуралних садржаја у настави.

Препоручена литература

Batelaan, P. (2000.), Preparing schools for a multicultural learning society, *Intercultural Education*, 11(3) pp 305-310.

Budić, S. , Andevski, M., Gajić, O. (2013.), Vaspitanje i obrazovanje za demokratiju i ljudska prava u kurikulumu, U. Posavec, K., Sablić, M. (ur.) *Pedagogija i kultura: interkulturalna pedagogija: prema novim razvoјima znanosti o odgoју*, (str. 29-39), svezak 3., Zagreb, Hrvatsko pedagogijsko društvo.

Gajić, O.(2011), Interkulturalna dimenzija kurikuluma građanskog odgoја I demokratizacija obrazovanja *Pedagogijska istraživanja*, 1(8):103-116.

Gundara, J. (2000.), *Interculturalism, Education and Inclusion*, London, P. Chapman Publishing.

Hrvatić, N.(2011), Interkulturalni kurikulum i obrazovanje na manjinskim jezicima *Pedagogijska istraživanja*, 1(8):7-18.

Hrvatić, N. (2013.), *Pedagogija i kultura*, U: Hrvatić, N., Klapan, A. (ur.) *Pedagogija i kultura: teorijsko-metodološka određenja pedagogijske znanosti*, (str. 151-160) svezak 1., Zagreb, Hrvatsko pedagogijsko društvo.

ИСТРАЖИВАЊЕ ДОКИМОЛОШКИХ ОСНОВА ШКОЛСКОГ ОЦЕЊИВАЊА

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета:

Упознавање студената са основним докимолошким појмовима. Упознавање студената са функцијама и формама оцењивања. Упознавање студената с проблемима вредновања у педагошком раду. Оспособљавање студената за ефикасно сналажење у одређивању критеријума и стандарда оцењивања.

Исход предмета:

Од студента се очекује да буде оспособљен за истраживачке захвате у подручју оцењивања: познаје и разуме научна сазнања из докимологије неопходна за ефикасне педагошке интервенције, као и да даје смернице и упутства учесницима у педагошком раду при испитивању и оцењивању ученика.

Садржај предмета:

Теоријска настава:

Основни докимолошки појмови; развој, функција и форме оцењивања, Ефекти наставног рада; Проблеми вредновања: циљеви вредновања, друштвене функције вредновања, педагошка функција вредновања, компоненте вредновања; фактори субјективности у оцењивању: метријска вредност оцено, грешке наставника као фактор метријске вредности оцено, особине ученика као фактор метријске вредности оцено; Прогностичке вредности оцено; Принцип оцењивања; Методе испитивања и оцењивања; Циљеви, задаци и оперативни задаци као основа утврђивања нивоа успешности; врсте оцењивања: нумеричко, описно; Индивидуализација оцењивања у школи; Критеријуми и стандарди оцењивања; Докимастички фактори испитивања и оцењивања: педагошки егоцентризам, типови испитивања, облик питања; Видови проверавања: текуће проверавање, завршно проверавање, писмено проверавање, писане вежбе, контролни задаци, низови задатака објективног типа, петоминутно испитивање, проверавање; тестови знања (конструисање): Нормативно процењивање и конструкција нормативних тестова; Критеријско процењивање у вредновању; Фазе у конструисању критеријских тестова; метријске карактеристике теста знања; Типови задатака у тестовима знања; Основни елементи израде теста знања; Администрирање теста; Примена критеријских тестова.

Вежбе:

Дискусија и излагање реферата о садржајима теоријске наставе, израда и демонстрација инструмената.

Литература:

Обавезна:

Гојков, Г. (2003): *Докимологија - приручник*, Београд: Учитељски факултет & Вршац: Виша школа за образовање васпитача.

Grgin, T. (2001): *Školsko ocjenjivanje znanja*, Jastrebarsko: Naklada „Slap”.

Ivanović, J. (2010): *Az osztályozás művészete*, Szabadka: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kara.

Допунска:

Кркљуш, С. (1985): *Оцењивање као васпитни фактор*, Београд: Настава и васпитање, бр. 1.

Алтернативе институционалном васпитању

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Исход предмета

Poznavanje in razumevanje socialnih sistemov (posebej procesov v vzgoji in izobraževanju). Občutljivost/odprtost za ljudi in socialne situacije.

Poznavanje in razumevanje institucionalnih okvirov dela (zahtev, zakonodaje, dokumentacijskih potreb, pravni vidiki vzgojnoizobraževalnega dela) Organizacijske in vodstvene spretnosti v vzgoji in izobraževanju, mentorstvo študentom in pripravnikom. Komuniciranje s strokovnjaki iz različnih vzgojno-izobraževalnih področij Razumevanje in obvladovanje različnih oblik socialno pedagoškega dela (preventivnega, vzgojnega, svetovalnega, kompenzacijskega, socialno integrativnega, itd.) Priprava, vodenje in evalvacija posebnih socialno pedagoških projektov (npr. projektov prostovoljnega ali preventivnega dela, zagovorništva, skupin samopomoči, itd.)

Садржај предмета

Teoretična pojmovanja in praktični pomen pojmov oskrba, nega, varstvo, vzgoja, prevzgoja, hitra psiho-socialna pomoč, psiho-socialna rehabilitacija.

Sistem in družbeni pomen institucij za oskrbo, vzgojo, prevzgojo, psiho-socialno rehabilitacijo (mladinski domovi, dijaški domovi, vzgojni zavodi, domovi za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami, zavodi za prestajanje kazni zapora, domovi za starostnike, domovi za občane na področju duševnega zdravlja)

Praktično poglobljeno poznavanje pomena in delovanja posameznih skupin institucij (na osnovi osebnega interesa izbrane skupine institucij)

Препоручена литература

1. Škoflek, I. in sodelavci (2004). Vzgojni program za otroke in mladostnike s čustvenimi in vedenjskimi težavami (z motnjami vedenja in osebnosti), Zavod RS za šolstvo, Ljubljana; 2. Danica Starkl in soavtorji (2003). Okvirni vzgojni program za dijaške domove, Zavod RS za šolstvo; 3. Milivojević, Z. in soavtorji (2004). Mala knjiga za velike starše, Mladinski dom Jarše, Ljubljana; 4. Satir, V. (1995). Družina za naš čas, CZ, Ljubljana; 5. Pečjak, V. (1998). Psihologija tretjega življenjskega obdobja, Znanstveni institut FF, Lj.; 6. Druga sodobna domača in tuja literatura ter strokovne revije, ki obravnavajo aktualno učno-vzgojno in družbeno problematiko institucij za oskrbo, vzgojo, prevzgojo in varstvo otrok, mladostnikov, odraslih oseb in starostnikov; 7. KRAJNČAN, M. (1995). Krog spodbujanja - Ali lahko vzgajamo tudi drugače?. Vzgoja izob., letn. 26, št. 1, str. 12-19.; 8. KRAJNČAN, M. Diskurz o ustreznosti vzgojne pomoči otrokom in mladostnikom s čustvenimi in vedenjskimi težavami. Doživlj. pedagog., april 2005, letn. 11, št. 14, str. 5-19.

Literatura se sproti dopolnjuje in aktualizira.

Израда и објављивање првог научног рада

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

- Оспособљавање за самостални научно-истраживачки и ауторски рад.
- Развој компетенција за имплементацију и креативну примену истраживачких резултата у праксу, способност критичког и етичког праћења научне и стручне литературе.

Исход предмета

- Упознавање класификације научних часописа, импакт фактора, цитата, рангирања, избора часописа, услова (квалитета), организације часописа, рада рецензената.
- Публиковање израђеног научног рада у публикацијама или часописима одговарајућег научног ранга.

Садржај предмета

- Студијски истраживачки рад.
- Избор одговарајуће истраживачке теме, студирање релевантне литературе и израда самога научног рада.
- Етика истраживачког процеса и академског писања;

Препоручена литература

- Одабрана релевантна литература којом се апсолвира истраживачки задатак на чијој је изради конципиран научни рад.

Докторска дисертација-истраживање на теми

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

-Оспособљавање студената за критички и етички приступ научној и стручној литератури, за проналажење, вредновање, истраживање, интерпретацију и примену методичких сазнања у реалном авспитно-образовном окружењу.

-Темељни истраживачки рад докторанда на конципирању основне структуре докторске дисертације, на профилисању посебних одељака и тематских целина дисертације, као и писање појединих текстова из склопа тематских задатака дисертације.

Исход предмета

-Утврђивање основне структуре докторске дисертације, њене унутрашње организације на посебна истраживачка подручја и тематске задатке.

Садржај предмета

- Студијски истраживачки рад.
- Елаборација основне истраживачке идеје докторске дисертације.
- Рашчлањивање истраживачке идеје на посебне истраживачке темате.
- Рашчлањивање истраживачких темата на посебне текстуалне целине.

Препоручена литература

У сагласности са утврђеним општим списком литературе која је утврђена за целину докторске дисертације врши се селекција литературе према конкретним истраживачким задацима.

Учешће на научном скупу са рефератом

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

-Оспособљавање за самостални научно-истраживачки и ауторски рад и презентовање рада.

Исход предмета

-Презентовање израђеног научног рада/реферата на научном скупу.

Садржај предмета

-Студијски истраживачки рад.

-Овладавње компетенцијама за презентовање рада/реферата на научном скупу при чему је акценат на излагању смисла и суштине рада уз позиционирање властитог критичког мишљења или односа према представљеној теми.

Препоручена литература

-Целокупна литература предвиђена концептом докторске дисертације.

Писање докторске дисертације 1

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 20

Услов:

Циљ предмета

-Применом основних, теоријско-методолошких, научно-стручних и стручно-апликативних знања, метода и најновијих знања из рецентне научне и стручне литературе (монографије и периодика) докторанд приступа решавању конкретних проблема у оквиру теме докторске дисертације чији је циљ писање и одбрана завршног рада.

Исход предмета

-Оспособљеност докторанда да, применом одговарајуће методологије, самостално повезује стечена знања из предмета докторских студија, примењује стечена знања и усваја нова, ради постављања проблема истраживања у оквиру теме докторске дисертације и сагледавања структуре задатог проблема, те његове систематске анализе у сврху извођења закључака о могућим начинима и правцима његовог решавања. Оспособљеношћу да се самостално служи релевантном литературом, докторанд проширује своја знања, а коришћењем нове методологије и нових метода самостално и креативно примењује стечена и нова сазнања у решавању задатих проблема у раду на докторској дисертацији.

Садржај предмета

-Садржај односно структура докторске дисертације формира се појединачно у складу са темом и потребама даљег рада. Докторанд проучава стручну и теоријску литературу, врши анализу у циљу изналажења решења конкретног задатка који му је поставио ментор и приступио писању завршног рада. Ваљане теоријске основе представљају услов за успешан рад на писању докторске дисертације.

Препоручена литература

--

Израда и објављивање другог научног рада (са рецензијама)

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

Оспособљавање за самостални научно-истраживачки и ауторски рад.

Исход предмета

Публиковање израђеног научног рада у публикацијама или часописима одговарајућег научног ранга који захтевају рецензиран рад.

Садржај предмета

Студијски истраживачки рад

Избор одговарајуће истраживачке теме, студирање рецентне литературе и израда самога научног рада.

Препоручена литература

Одабрана рецентна литература којом се апсолвира истраживачки задатак на чијој је изради конципиран научни рад.

Писање докторске дисертације 2

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 20

Услов:

Циљ предмета

-Применом основних, теоријско-методолошких, научно-стручних и стручно-апликативних знања, метода и најновијих знања из рецентне научне и стручне литературе (монографије и периодика) докторанд приступа решавању конкретних проблема у оквиру теме докторске дисертације чији је циљ писање и одбрана завршног рада.

Исход предмета

-Оспособљеност докторанда да, применом одговарајуће методологије, самостално повезује стечена знања из предмета докторских студија, примењује стечена знања и усваја нова, ради постављања проблема истраживања у оквиру теме докторске дисертације и сагледавања структуре задатог проблема, те његове систематске анализе у сврху извођења закључака о могућим начинима и правцима његовог решавања. Оспособљеношћу да се самостално служи релевантном литературом, докторанд проширује своја знања, а коришћењем нове методологије и нових метода самостално и креативно примењује стечена и нова сазнања у решавању задатих проблема у раду на докторској дисертацији.

Садржај предмета

-Садржај односно структура докторске дисертације формира се појединачно у складу са темом и потребама даљег рада. Докторанд проучава стручну и теоријску литературу, врши анализу у циљу изналажења решења конкретног задатка који му је поставио ментор и приступио писању завршног рада. Ваљане теоријске основе представљају услов за успешан рад на писању докторске дисертације.

Препоручена литература

--

Одбрана докторске дисертације

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

-Јавно усмено, односно мултимедијално предсављање докторандовог познавања и систематског разумевања одабране и писмено обрађене теме докторске дисертације; способност самосталног и аргументованог образлагања примењене методологије и резултата оригиналног научног истраживања у области методике, уз неопходан степен академског интегритета; давање концизних, јасних и аргументованих одговора на сва питања која постављају чланови комисије за одбрану докторске дисертације.

Исход предмета

-Способност да се оригиналним истраживањем постигну научно-истраживачки резултати којима се проширују границе досадашњих знања у области методике наставе. Јавна потврда докторандовог познавања и систематског разумевања одабране теме докторске дисертације; способност да се научној јавности самостално и аргументовано образлаже примењена методологија и резултати оригиналног научног истраживања у области методике наставе.

Садржај предмет

-Јавна одбрана докторске дисертације у складу је са Правилником о докторским студијама Филозофског факултета у Новом Саду. Пошто је завршио писање докторске дисертације, и у договору с ментором, докторанд предаје најмање 8 примерака дисертације Наставно-научном већу Факултета, које формира Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације од најмање 3 члана. Комисија (позитиван) извештај о оцени доставља Наставно-научном већу Факултета које тај извештај разматра и прослеђује Сенату Универзитета на усвајање. Позитиван, а од стране Сената Универзитета усвојен, извештај о оцени докторске дисертације доставља се Факултету и Комисији која, заједно са деканом и кандидатом, заказује термин усмене одбране докторске дисертације. На усменој одбрани докторске дисертације докторанд најпре излаже кратак експозе о својој тези, резултатима

својих истраживања и доприносу своје дисертације области из које је теза писана, а затим одговара на питања која му постављају чланови Комисије. Одбрана се сматра завршеном кад сви чланови Комисије истрпе предвиђена питања и докторанд на њих да задовољавајуће одговоре. После повлачења Комисије и састављања записника са одбране, Комисија докторанду саопштава резултат одбране. Записник са одбране прослеђује се администрацији Факултета и Универзитета. Позитиван исход одбране докторске дисертације води ка свечаном промовисању докторанда у доктора наука, што се уприличује за све нове докторе наука на Универзитету у Новом Саду.

Препоручена литература

У складу са проблемским и хронолошким оквиром теме докторске дисертације и утврђеном методологијом истраживања.

Образовање за људска права

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

Упознавање студената са основним појмовима – демократија, једнакост, права, слобода, правда

- Упознавање студената са међународним и националним документима који се односе на ову област

- Упознавање студената са основама људских права, условима и историјатом њиховог настанка

- Развијање културе дијалога и узајамног поштовања код студената

- Развијање критичког мишљења код студената према друштву у целини

Исход предмета

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да:

- Даје смернице и упутства учесницима у педагошком раду у развоју политике и праксе о људским правима

- Учествује у изради програма за људска права и укључивању тема у постојеће програме из овог поља

Садржај предмета

Теоријска настава

Историја људских права; људска права као демократски идеал; врсте људских права; критика концепата људских права; кршење људских права (психичко, физичко, сексуално); развој политике, теорије и праксе људских права; право на образовање и развој образовања за људска права; однос између образовања за људска права, грађанског образовања и образовања за мир; однос између образовања за људска права, образовања о људским правима и образовања у људским правима, образовање као средство за развој људских права и демократије у друштву, употреба активних и интерактивних метода наставе у образовању за људска права; могућност и употреба информацијско комуникационих технологија у образовању за људска права; интеркултурални и мултикултурални приступ курикулуму – квалитетно образовање за све без обзира на пол, језик, расу, националност., имплементација интеркултурализма у наставни процес, вредновање и осигурање квалитета у образовању за људска права;

Практична настава

дискусија и излагање реферата о садржајима теоријске наставе, мала истраживања,

Препоручена литература

1. Будић, С., Андевски, М., (2010), Образовање за плуралистичко друштво, , Нови Сад: Филозофски факултет
2. Дуерр, К., Спаић-Вркаш, В., Ферреира Мартинс, И., (2002), Учење за демократско грађанство у Европи, Загреб: Центар за истраживање, изобразбу и документацију у образовању за људска права и демократско грађанство Филозофски факултет
3. Модели стручног усавршавања наставника за интеркултурално васпитање и образовање (2006), Тематски зборник 1, Нови Сад: Филозофски факултет
4. Рид, К., (2007), Европска конвенција о људским правима
5. Пешикан, , А., (2003), Образовање и људска права, Београд: Институт за психологију, Филозофски факултет
6. Спајић-Вркаш, В., (2001), Образовање за људска права и демократију: Међународни и домаћи документ, Загреб

Методика српског језика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

Упознавање студената са методичким иновацијама у настави српског језика, примена савремених методичких система, оспособљавање за уочавање проблематике коју би требало истраживати и израда и презентација различитих методичких модела за наставу српског језика.

Исход предмета

Оспособљавање студената за методичка истраживања и осмишљавање конкретних процедура и корака за успешније учење језичког градива и граматике.

Садржај предмета

Теоријска настава: Методичке иновације у настави српског језика. Савремени методички системи који обезбеђују активну, интерактивну и стваралачку наставу. Проблемска, истраживачка и стваралачка настава. Програмирана настава. Учење путем откривања. Комбиновање методичких система. Методологија истраживања проблема у настави језика. Српски као матерњи и српски као нематерњи (други, страни) језик. Могућности примене савремених методичких система у настави свих видова учења српског језика.

Практична настава: Критички прикази литературе. Примена процедура и модела учења заснованих на савременим методичким системима.

Препоручена литература

Бурзан, Мирјана. *Методички приручник за наставу српскохрватског као језика друштвене средине*. Нови Сад: Педагошки завод Војводине, 1979.

Звекић-Душановић, Душанка, Н. Добрић, *Приручник за наставнике српског као нематерњег језика уз уџбенике од 5. до 8. разреда основне школе са оријентационим распоредом градива*. Београд: Завод за уџбенике, 2010.

Звекић-Душановић, Душанка, Н. Добрић. *Приручник за наставнике српског као нематерњег језика уз уџбенике за 3. и 4. разред основне школе*. Београд: Завод за уџбенике, 2008.

Илић, Павле. *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси (Методика наставе)*. Нови Сад: Змај, 1998.

Јукић, Стипан. *Учење учења у настави*. Нови Сад: Савез педагошких друштава Војводине, 1997.

Николић, Милија. *Методика наставе српског језика и књижевности*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1996.

Петровачки, Љиљана, Г. Штасни. *Методичке апликације. Планирање, програмирање и припремање наставе српског језика и књижевности*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2008.

Петровачки, Љиљана, Г. Штасни. *Методички системи у настави српског језика и књижевности*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2010.

Петровачки, Љиљана. *Синтакса у настави српског језика и књижевности*. Нови Сад: Змај, 2000.

Rosandić, Dragutin. *Metodika književnog odgoja i obrazovanja*, Zagreb: Školska knjiga, 2005.

Стевановић, Марко, Муратбеговић, А. *Дидактичке иновације у теорији и пракси*. Нови Сад: Дневник, 1990.

Штасни, Гордана. *Творба речи у настави српског језика*. Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2008.

Часописи : *Књижевност и језик*, Друштво за српски језик и књижевност, Београд; *Школски час*, Стручна књига, Београд; *Педагошка стварност*, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад.

Рад са даровитима у настави страних језика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: знање енглеског језика – ниво Б2

Циљ предмета

Упознавање студената са теоријским и практичним приступима раду са даровитим ученицима.

Исход предмета

Овладавање теоријама даровитости. Стицање знања о когнитивним и социо-емоционалним карактеристикама даровитих ученика. Развијање способности препознавања даровитих ученика. Израда наставних програма за даровите ученике. Рад наставника-практичара с даровитим ученицима.

Садржај предмета

Дефиниције даровитости. Савремене теорије о даровитости. Когнитивне и социо-емоционалне карактеристике даровите деце. Препознавање даровитих ученика у настави страних језика. Креативност и даровитост у настави страних језика. Улога наставника у откривању и развоју даровитости код ученика страних језика. Индивидуализација наставе у функцији подстицања даровитости. Триангулација методолошких приступа даровитим ученицима. Организациони модели рада с даровитима. Специфични аспекти примене образовних програма за даровите.

Препоручена литература

Dean, G. (2008). *English for Gifted and Talented Students 11-18*. Sage, London.

Gojkov, G., i dr. (2002). *Rana identifikacija darovitih*. VŠV, Vršac.

Kerr, B. (ed.). (2009). *Encyclopedia of Giftedness, Creativity and Talent*. Sage, London.

Macintyre, C. (2008). *Gifted and Talented Children 4-11*. Routledge, London and New York.

Pfeiffer, S. (ed.). (2008). *Handbook of Giftedness in Children*. Springer, New York.

Porter, L. (2005). *Gifted Young Children*. Allen and Unwin, Crows Nest.

Teare, B. (2006). *Problem-solving and Thinking Skills Resources for Able and Talented Children*. Network Continuum Education, London.

Перспективе високошколског образовања

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

- Омогућити студентима критичку анализу и вредновање развоја, савремених тенденција и реформи високог образовања у домаћем и међународном контексту, као и њихов значај за унапређење и осигурање квалитета у високом образовању;
- Оспособити студенте за самостални научноистраживачки рад у области високог образовања, проналажење и проучавање литературе и развој академских вештина;
- Омогућити студентима критичко промишљање, конструктивно и креативно проналажење решења за актуелне проблеме у високом образовању, као и овладавање специфичним практичним компетенцијама;
- Оспособити студенте за формулисање теоријски заснованих и релевантних истраживачких проблема и самостално спровођење истраживања, као и за тумачење и презентовање резултата истраживачког рада из области универзитетске педагогије.

Исход предмета

Студенти ће након савладаног програма бити у могућности да:

- Самостално уочавају могуће проблеме у образовној пракси у светлу најновијих образовних трендова и спроведу истраживање у складу са уоченим проблемом;
- Самостално трагају за релевантном литературом потребном за научноистраживачки рад и критички анализирају владајуће ставове у литератури неопходној за истраживање;
- Активно се укључују у међународне научне програме и користе најсавременија сазнања у области високошколског образовања;
- Самостално интерпретирају добијене резултате истраживања и саопштавају их на научним конференцијама и научним часописима;

Садржај предмета

Високошколско образовање – темељно одређење и кључни појмови. Квалитет у високом образовању. Методе и поступци контроле и унапређења квалитета (акредитација, евалуација, самовредновање). Високошколска дидактика и савремене методе у високошколској настави. Нове информацијске технологије у образовању. Институције високог образовања. Студентско тело и универзитетски наставници. Реформе високог образовања. Болоњски процес и стварање "Европског простора високог образовања". Исходи учења у високом образовању и компетенције дипломираних студената. Финансирање високог образовања, тржишне снаге и савремени процеси приватизације у високом образовању.

Препоручена литература

1. Gajić, O. (2006): Quality standards of higher education instruction in light of Bologna process, in: O. Gajić (ed.), *European Dimensions of Changes in the Educational System in Serbia, Vol. 1*, p.p. 317-330, Novi Sad: Faculty of Philosophy.
2. Гајић, О. (2007): Ефикасност високошколске наставе и метакогнитивне стратегије учења студената, У: О. Гајић (ур.), *Европске димензије промена образовног система у Србији*, књига 3, стр. 189-207, Нови Сад: Филозофски факултет.
3. Гајић, О., Будић, С., Лунгулов, Б. (2011). Персоналне и социо-демографске карактеристике као корелати вредносних оријентација и интересовања студената у Војводини. *Зборник Института за педагошка истраживања*, Београд, 43, 1 (2011), 139-159.
4. *Trends and Developments in Higher Education in Europe*. (2003). prepared by European Centre for Higher Education, Paris: UNESCO.

5. ENQA report on Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (2009): <http://www.enqa.eu/pubs.lasso>

МЕТОДИЧКО МОДЕЛОВАЊЕ ОБРАЗОВНИХ СТРАТЕГИЈА

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: Да је студент уписан на студијски програм докторских студија Педагогија на Филозофском факултету у Новом Саду

Циљ предмета- оспособљавање студената за научноистраживачки рад у области образовања, постизање академских вештина, дизајнирања образовних стратегија, креирање курикулума у складу са образовним стандардима, развој креативности, критичког мишљења, као и овладавање специфичним практичним компетенцијама за професионални развој.

Исход предмета

Студенти ће након савладаног програма моћи самостално да решавају проблеме у области педагогије и методике, да организују и реализују научна истраживања, укључују се у међународне научне програме, користе најсавременија сазнања у области педагогије и методике, саопштавају резултате истраживања на научним конференцијама и научним часописима, те доприносе развоју ове научне дисциплине.

Предметно-специфичне компетенције односе се на способност повезивања сазнања из различитих области, њихову стваралачку примену, праћење савремених достигнућа у науци, коришћење информационо-комуникационих технологија у образовању и сл.

Садржај предмета

Теоријска настава:- Темелни појмови и основне релације - стратегије учења, образовни стандарди; Теорија образовне акције; - Образовни стандарди као део курикулумске традиције у савременим условима; Димензије методичког деловања (социјални облици, обрасци деловања, организација васпитно-образовних процеса; дизајнирање стратегија учења као теоријска основа за доживотно образовање; Конструкција функционалног модела курикулума и квалитет васпитно-образовног процеса; Критичка теоријско-методичка валоризација; Ефикасност стратегија као рефлексивних веза са условима и могућностима сазнавања; Професионализација наставне делатности.

Препоручена литература

- Gajić, Olivera (2007). *Prilozi metodici vaspitno-obrazovnog rada. Diskurs o strategijama obrazovanja i socijalno-pedagoškim temama*. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Turner, D.A. (2007). *Theory and Practice of Education*, London:New York: Continuum International Publishing Group.
- *Kurikulum. Teorije-metodologija-sadržaj-struktura* (ured. V. Previšić) (2007). Zagreb: Zavod za pedagogiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu/Zagreb: Školska knjiga.
- Gajić, O. (2007): Menadžment u obrazovanju i razvoj školskih organizacija, *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, Novi Sad: Filozofski fakultet, knj. XXXII (2007), str. 259-272.
- Pampanini ,Giordano (2005): *Education and Didactics. The One-World Approach*. Cattania:CUECM.- Grandić, R.- Gajić, O.: (2001). *Teorije intelektualnog vaspitanja*, Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad.
- Gajić, O. (2011). Self Regulated Learning Strategies in Higher Education – Striving for Excellence, *Transnational Sustainable Methods for Quality Increase in Higher Education*, International Scientific Conference, Timisoara, Romania, 26th October 2011. (eds. Grozdanka Gojkov, Titus Slavici), Timisoara: Ioan Slavici Foundation for Culture and Education Press: Vršac: Preeschool Teacher Training College „Mihajlo Palov“, pp. 107-115

Моделовање процеса сазнавања и наставе

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

- упознавање студената са поставкама теорије развијајуће наставе;
- упознавање студената са могућностима и ограничењима педагошких интервенција у васпитнообразовном раду;
- оспособљавање студената за уочавање неопходности интердисциплинарног приступа у проучавању сложених феномена
- оспособљавање студената за самостално решавање педагошких питања у складу са стандардима савремене педагошке науке и струке.

Исход предмета

Од студента се очекује да по завршетку предмета буде способан да:

- познаје и разуме научна знања из ове научне области неопходне за ефикасне педагошке интервенције;
- покаже свеобухватно и детаљно разумевање начела и конвенција за изградњу методологије израде наставних програма и школских уџбеника;
- самостално уочава могуће проблеме истраживања,
- да организује и реализује научна истраживања

Садржај предмета

Теоријска настава:

Водећа гледишта по питању схватања улоге наставе у интелектуалном развоју ученика; Проблеми развијајуће наставе; Схватања о односу општих, посебних и појединачних знања у настави- улога општих знања при упознавању посебног и појединачног; дизајнирање наставног плана и програма; О садржају и процесу усвајања знања у настави; Анализа постојеће дидактике и методика у погледу редоследа усвајања садржаја знања и појмова; Врсте знања: емпиристичка знања, научно-теоријска знања, готова и полуготова знања, систематичност и системност знања, примена знања; О разним врстама мишљења и видовима уопштавања; особености садржинског уопштавања и теоријског мишљења; особености формално-емпиристичког уопштавања; Примена формално-емпиристичког уопштавањ и теорије емпиристичког мишљења у структурирању наставних предмета; Примена садржинског уопштавањ у структурирању наставних предмета; Различита схватања дидактичких принципа и њихово рефлектовање на конципирање програмских садржаја; Индивидуализација наставног процеса са посебним освртом на развијајућу индивидуализовану наставу.

Препоручена литература

- Будић, С. (1999), Индивидуализована настава и успех ученика, Нови Сад: Савез педагошких друштава Војводине
- Будић, С. (2004), Индивидуализација наставе у функцији ефикасног усвајања садржаја из математике, Пула: Зборник знанствених радова, Међународни знанствени скуп
- Будић, С. (2006), Карактеристике знања ученика у наставном процесу, Нови Сад: Зборник радова, Међународни интердисциплинарни научни скуп,
- Будић, С. (2006), Распоред садржаја у наставном програму: услов оспособљавања ученика за успешну примену усвојених знања у: Европске димензије промена образовног система у Србији, тематски зборник 1, Нови Сад: Филозофски факултет
- Будић, С., (2011), Структурирање знања у настави, Нови Сад: Филозофски факултет
- Цветковић, Ж. (1995), Улога општих знања у сазнавању посебног и појединачног,

сазнавање и настава, Београд: ИПИ

- Цветковић, Ж. (2001), редослед усвајања општих, посебних и појединачних знања у настави, Београд: ИПИ
- Давыдов, В.В. (1972), Виды обобщения в обучении, Педагогика, Москва.
- Давыдов, В.В. (1996), Теория развивающего обучения, Интор, Москва.

Виготски, Л. С. (1996), Проблеми опште психологије, Изабрана дела II, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства

Педагошка комуникологија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета:

- Проучавање и критичко анализирање аксиомира међуљудског опхођења у различитим контекстима и сталној интеракцији у педагошким ситуацијама;
- Проучавање и анализирање различитих аспеката техника вођења разговора, обликовање и јачање мотиватора у отежаним ситуацијама педагошког комуницирања.

Исход предмета:

- Развијање компетенција интерперсоналне комуникације, интерактивног и недирективног приступа у педагошким и другим свакодневним, животним ситуацијама;
- Оспособљеност за вођење и налажење значења наше свакодневне педагошке комуникације као и толерантног решавања конфликта у педагошким као и у другим животним ситуацијама и релацијама.

Садржај предмета:

Теоријска настава

- Међуљудска (интерперсонална) комуникација (Пол Ватцлавик)- појам субдисциплине, методологија
- Аксиоми комуникације и контекстуалност интерперсоналне комуникације
- Психолошке основе комуницирања (комуникациони квадрат)
- Слање преко мноштва канала – мали тренинг невербале комуникације
- Налажење реда у свему – дисонација и последице
- Технике вођења разговора – унутрашња структура разговора
- Пет фаза једног разговора
- Облици питања, изјаве у првом лицу, давање и примање повратних информација, опхођење са дистракторима
- Отворено вођење разговора – вештина активног слушања
- Отежане ситуације комуницирања – мотивација и демотивација - теорија два фактора
- Превазилажење конфликта у разговору- кооперација или конфликт
- Комуникација у тимском раду.

Препоручена литература :

- Андевски, М. (2007). *Уметност комуницирања*. ЦЕКОМ-букс, Нови Сад.
- Sean, H. (1994). *Neverbalna komunikacija u razred.*, Educa, Zagreb.
- Kathlee, K. R. (1998) *Interpersonalna komunikacija*. Alinea, Zagreb.
- Мандић, Т. (2001). *Комуникологија*. Службени лист, Београд.

Породична педагогија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: Нема

Циљ предмета: стицање знања о плурализму теоријских оријентација у проучавању породице; овладавање корпусом сазнања о релевантним методолошким приступима у истраживању породице и породичног васпитања; разумевање породичног функционисања на макро и микро нивоу; аналитичко и критичко промишљање о ефектима различитих породичних интеракција на васпитање.

Исход предмета: оспособљеност за критичко процењивање различитих теоријских оријентација у проучавању породице; примена стечених знања у унапређењу теорије и праксе породичног васпитања; оспособљеност за научно-истраживачки рад у проучавању одабраног проблема; компетентност за практичну имплементацију резултата научно-истраживачког рада.

Садржај предмета: Различите теоријске оријентације у проучавању породице и породичних односа - структурално-функционална теорија, теорија симболичке интеракције, теорија система, развојна теорија, теорија конфликта, теорија полова, теорија социјалне подршке, теорија социјалне мреже, теорија друштвене (социјалне) размене, биолошко-аналитичка теорија, еколошка теорија, критичка теорија. Специфичности емпиријског истраживања породице – могућности и ограничења. Методолошки приступи, технике и инструменти истраживања породице и породичног васпитања. Породица као систем. Развојна динамика породице – концепт породичног животног циклуса. Модели проучавања породичне функционалности. Циркумплекс модел брачних и породичних система. Породица и стрес - стратегије породичног превладавања проблема. Породични односи и породично васпитање. Карактеристике и димензије породичног васпитања. Међугенерациски трансфер димензија породичног васпитања; Мултидимензионална перспектива породичних интеракција - квалитет интеракција родитељ-дете. Концепт и димензије родитељства. Васпитни стил родитеља. Родитељске компетенције. Однос породице и ширег системског окружења. Облици социјалне подршке породици. Партнерство породице и васпитно-образовних институција. Васпитно-образовни потенцијали породице. Педагошко-саветодавни рад са породицом.

Препоручена литература

Зуковић, С. (2012). *Породица као систем - функционалност и ресурси оснаживања*: Нови Сад: Педагошко друштво Војводине.

Пашалић-Кресо, А. (2012). *Координате обитељског одгоја*. Сарајево: Филозофски факултет.

Половина, Н. (2011). *Породица у системском окружењу*. Београд: Институт за педагошка истраживања.

Бодрошки-Спариосу, Б. (2010). *Поступци родитеља у васпитању деце и њихов међугенерациски трансфер*. Београд: Универзитет у Београду, Филозофски факултет.

Whitte J., Klein D. (2008). *Family theories*. Los Angeles: Sage pub.

Чудина-Обрадовић, М., Обрадовић, Ј. (2006). *Психологија брака и обитељи*. Загреб: Голден маркетинг-техничка књига.

Barbour, C., Barbour, N. H., Scully, P. A. (2005). *Families, Schools and Communities. Building Partnerships for Educating Children*. New Jersey: Pearson Education.

Јанковић, Ј. (2004). *Приступање обитељи –суставни приступ*. Загреб: Алинеа.

Wright, K., Stegeline, D. A. (2003). *Building School and Community Partnerships Through Parent Involvement* (2nd edition). New Jersey: Pearson Education.

Bornstein M. H. (2002). *Handbook of Parenting*. New Jersey, London: LEA.

Touliatos, J. et al. (1990). *Handbook of Family Measurement Techniques*. Newbury Park, London, New Delhi: Sage Publication.

Образовање за одрживи развој

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета: Упознавање са парадигмом одрживог развоја – интер и интра генерацијском праведношћу, преокретом у култури, холистичким погледом на свет;

- Подстицање конструктивног одговора на еколошку кризу, анализа параметара “квалитетног живота”: ваздух, вода, пејзаж, нетакнута или вештачки обликована средина, савремени градови, урбана средина, услови становања, животни стил; Упознавање са новом филозофијом глобалног и одрживог образовања које у себи садржи одреднице одрживог развоја.

Исход предмета: Развијање и јачање компетенција еколошки свесног промишљања и деловања, подржавања еколошке етике која се заснива на принципима одрживог развоја;

- Јачање компетенција квалитетнијег живљења и опхођења са околином, партнерства и нове филозофије живљења са природом, педагошког стила живота.

Садржај предмета

Развој и значај хумане екологије – узајамни односи организма и средине

- Ефекти глобалне економије – одрживост као задатак васпитања и образовања
- Узроци еколошке кризе (деструктивне антропогене појаве у приступима природи)
- Омладина и еколошка криза, млади и глобална питања
- Однос човека и природе – од антропоцентричне и биоцентричне тенденције у односима човека и природе ка еколошкој етици
- Еколошка свест и еколошко понашање
- Како изгледа одрживи стил живота – педагошке димензије одрживог стила живота
- Одрживи развој – појам, концепт, принципи; узор за друштво и шанса квалитетнијег живота
- Одрживи развој – друштвени, привредни, педагошки изазов
- Одрживи развој, теореме модернизације и стилови живота
- Одрживи развој и преокрет у култури (промишљање генералне реформе друштва на принципима одрживости).

Препоручена литература

- Андевски, М., (1997) *Увод у еколошко образовање*, Нови Сад
- Андевски, М., Кнежевић-Флорић, О., (2002) *Образовање и одрживи развој*, Нови Сад
- Андевски, М. (2006) *Екологија и одрживи развој*, ЦЕКОМ – букс, Нови Сад
- Андевски, М., Кундачина, М., (2004) *Еколошко образовање- од бриге за околину до одрживог развоја*, Ужице.

Социјално-педагошки рад у (не)формалном окружењу

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

-Упознавање и овладавање различитим облицима социјално-педагошког рада (превентивни, васпитни, саветодавни, социјално-интегративни, и др.); -Стицање знања и вештина потребних за индивидуални и групни рад са младима на личном и социјалном развоју, самопоуздању, развијању вредности и ставова, испуњавању развојних потреба, те комуникацији, решавању конфликта и узимања активног учешћа у заједници; -Припрема, реализација и евалуација посебних социјално-педагошких пројеката; -Аналитички истраживачки рад на подручју социјалне педагогије за потребе унапређења праксе;

Исход предмета

Студенти ће након савладаног програма моћи самостално да решавају проблеме у области социјалне педагогије и методике социјално-педагошког рада, да организују и реализују научна истраживања, укључују се у међународне научне програме, користе најсавременија сазнања у области социјалне педагогије, саопштавају резултате истраживања на научним конференцијама и научним часописима, те доприносе развоју ове научне дисциплине.

Предметно-специфичне компетенције односе се на способност повезивања сазнања из различитих области, њихову стваралачку примену, праћење савремених достигнућа у науци, коришћење информационо-комуникационих технологија у образовању и сл.

Садржај предмета

Теоријска настава:- Темељни појмови и основне релације - стратегије учења, образовни стандарди; Теорија образовне акције; - Образовни стандарди као део курикулумске традиције у савременим условима; Димензије методичког деловања (социјални облици, обрасци деловања, организација васпитно-образовних процеса);- дизајнирање стратегија учења као теоријска основа за доживотно образовање; Конструкција функционалног модела курикулума и квалитет васпитно-образовног процеса; Критичка теоријско-методичка валоризација; Ефикасност стратегија као рефлексивних веза са условима и могућностима сазнавања; Професионализација наставне делатности.

Препоручена литература

- Gajić, O. (2007). *Prilozi metodici vaspitno-obrazovnog rada. Diskurs o strategijama obrazovanja i socijalno-pedagoškim temama*. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Turner, D.A. (2007). *Theory and Practice of Education*, London:New York: Continuum International Publishing Group.
- Gajić, O. (2008). School failure and general strategies of learning and social development, in: *Socialna pedagogika med teorijo in prakso* (ured. M. Krajncan, D. Zorc-Maver, B. Bajželj), Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, pp. 45-54.
- Gajić, O. (2007). Monitoring and evaluation of the students' pedagogical practical training – metatheoretical standpoints, in: *Praktično pedagoško usposabljanje: izhodišča-model-izkušnje* (uredili M. Jurišević, M. Lipec Stopar, Z. Magajna in M. Krajncan). Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, pp.20-30.
- Gajić, O. (2006). Quality Standards of Higher Education Instruction in Light of the Bologna Process, in: *European Dimensions of Changes in the Educational System in Serbia. Toward the European Educational Area: Courses of Changes*, Proceeding of Papers, vol. 1, Novi Sad: Faculty of Philosophy, 317-330.

Стратегије израде курикулума

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

Упознавање студената са темељним сазнањима и кључним питањима израде курикулума

Упознавање студената са могућностима примене научних сазнања из ове области

Оспособљавање студената за самостална истраживања, анализу и критичка промишљања курикулума

Оспособљавање студената за имплементацију курикулума у васпитнообразовним институцијама.

Исход предмета

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да:

Познаје и разуме научна сазнања из ове научне области неопходне за ефикасне педагошке интервенције

Покаже свеобухватно и детаљно разумевање начела и конвенција за изградњу методологије израде

курикулума

Даје смернице и упутства учесницима у педагошком раду за процену модела евалуације

Садржај предмета

Водећи теоријско-методолошки приступи развоју курикулума (појмовно-концептуална одређења,

курикулумске концепције, типови курикулума: Перманентно иновирање, односно развијање курикулума као одговор на нове тенденције у свету рада и култури; Однос између дидактике и курикуларне теорије; Функција и доктрина одређења курикулума; научна основа курикулума и промене у педагогији; развој курикулума и теоријска начела; Разноврсна очекивања од школе и курикулума – динамика промена;

Врсте и типови курикулума и њихове особености; Курикулум и педагошке иновације; Методологија

планирања и обликовања курикулума (теорија циљева, модели формулисања, критеријуми избора садржаја и методологија дидактичког обликовања садржаја, критеријуми и начини евалуације васпитно-образовних учинака); Садржај наставе: појам, место и улога, наставни план и програм, извори садржаја, процес сазнавања и учења у настави, традиционално и савремено схватање процеса сазнања и учења у настави; Схватања о односу општих, посебних и појединачних знања у настави- улога општих знања при упознавању

посебног и појединачног; дизајнирање наставног плана и програма; О садржају и процесу усвајања знања у настави; Анализа постојеће дидактике и методика у погледу редоследа усвајања садржаја знања и појмова; Врсте знања: емпиристичка знања, научно-теоријска знања.

Препоручена литература

- 1, Давыдов, В.В. (1972), Виды обобщения в обучении Москва: Педагогика
- 2, Budić, S. (2007), Content Generalization as one of the Conditions of Understanding Knowledge, its Application and Scientific Nature in the Educational, 6th Internacional conference of PHD students Hungaru: University of Miskolc
- 3, Будић, С. (2006), Распоред садржаја у наставном програму: услов оспособљавања ученика за успешну примену усвојених знања у: Европске димензије промена образовног система у Србији Нови Сад: Филозофски факултет
4. Курикулум – теорије, методологија, садржај, структура, (ур. В. Превишић), Загреб. Школска

књига, 2007

5, Цветковић, Ж., (1995), Улога општих знања у сазнавању посебног и појединачног, Сазнавање и настава Београд: ИПИ

6, / Didaktičke teorije Zagreb: Eduka 1992

7, Ђорђевић, Ј., (2003), Схватање о курикулуму и његова улога у настави Нови Сад: Педагошка стварност

8, Fullan, M. G. (1992), The New Meaning of Educational Change London: Cassel Educational

9, Marsch, J. C. Kurikulum: temeljni pojmovi Zagreb: Eduka 1994

Учење у музеју и педагошки музејски пројекти

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: нема

Циљ предмета Упознавање са историјом образовне делатности музеја и различитим филозофским школама мишљења у овој области; Стицање академских вештина и знања, као и развијање критичког и креативног приступа теорији и пракси образовне делатности музеја; Оспособљавање студената за научноистраживачки рад и дизајнирање педагошких музејских пројеката; Овладавање специфичним практичним компетенцијама за професионални развој.

Исход предмета Познавање историје образовне делатности музеја и различитих филозофских школа мишљења у овој области; Познавање и разумевање историјских, филозофских, политичких и професионалних претпоставки које контекстуализују образовну делатност музеја; Познавање и разумевање релевантних педагошких теорија за образовни рад у музеју; Оспособљеност за организовање и реализовање научних истраживања, укључивање у међународне научне програме, саопштавање резултата истраживања на научним конференцијама и у научним часописима, као и развијање ове научне области. Оспособљеност за примену инклузивне професионалне праксе.

Садржај предмета Образовна и комуникацијска улога музеја; Историја и филозофије образовне делатности музеја; Савремене теорије и модели учења у музеју и могућности њихове имплементације у васпитно-образовни рад; Теорије сазнавања, различити приступи тумачењу процеса учења у музеју и стратегије образовног рада; Теоријско-методолошка и епистемолошка полазишта нове образовне парадигме у музеју; Могућности примене конструктивистичке парадигме на образовну делатност музеја; Сазнавање унутар социјалног контекста: концепт „интерпретативних заједница” и партиципативни модел учења у музеју; Инклузија и социјална одговорност музеја; Музеј као место учења унутар заједнице: допринос демократским процесима, остваривању социјалне правде и доживотног учењу; Образовна делатност музеја у доба дигитализације; Музејски педагошки пројекти - претпоставке и могућности; Праћење и вредновање педагошке делатности музеја.

Препоручена литература 1. Gajić, O., & Milutinović, J. (2010). Intercultural dialogue in education: critical reflection in the museum context. *Odgojne znanosti (Educational Sciences)*, 12(1), 151–165. 2. Hein, G. E. (1998). *Learning in the Museum*. New York: Routledge; 3. Hooper-Greenhill, E. (Ed.) (1994). *The Educational Role of the Museum*. London and New York: Routledge; 4. Milutinović, J. (2003). *Humanistički pristup vaspitno-obrazovnoj ulozi muzeja*. Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine; Vršac: Viša škola za obrazovanje vaspitača; 5. Šola, T. (2002). *Marketing u muzejima ili O vrlini i kako je obznaniti*. Beograd: Clio; 6. Милутиновић, Ј. (2004). Могућности примене конструктивистичке парадигме на учење у музеју. *Рад Музеја Војводине*, 43-45, 181–187; 7. Милутиновић, Ј. (2006). Савремене теорије и модели учења у музеју и њихова имплементација. *Рад Музеја Војводине*, 47-48, 261–267.

Контрастивна проучавања језика (српско-мађарска)

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

Упознавање с теоријским основама и појмовно-терминолошком апаратуром контрастивне лингвистике. Припрема за истраживачки рад из области контрастивних језичких истраживања.

Исход предмета

Студент је савладао теоријске основе и појмовно-терминолошку апаратуру контрастивне лингвистике. Оспособљен је за истраживачки рад из области контрастивних језичких истраживања.

Садржај предмета

Теоријска настава: Преглед развоја контрастивних проучавања. Контрастивна лингвистика: контрастивна анализа, теорија превођења, анализа грешака. Однос: контрастивна, компаративна и контактна лингвистика. Контрастивна анализа и друге лингвистичке области. Контрастивни пројекти у свету и код нас. Методологија контрастивних проучавања. Лингвистички модели у контрастивној анализи. Технике контрастивне анализе. Језичке универзалије и типолошке специфичности. Трећи члан поређења. Обим, ниво и смер контрастирања. Еквиваленција и кореспонденција. Примена резултата контрастивне анализе: лингвистичка типологија, настава другог (страног) језика, превођење.

Практична настава: Приказ и анализа литературе. Истраживачки рад из области контрастивних језичких истраживања.

Препоручена литература

Comrie, Bernard. *Language Universals and Linguistic Typology*. Oxford, 1989.

Filipović, Rudolf. *Kontakti jezika u teoriji i praksi*. Zagreb: Školska knjiga, 1971.

James, Carl. *Contrastive Analysis*. London & New York: Longman, 1980.

Kontrastivne gramatike srpskohrvatskog i mađarskog jezika 1-6. Novi Sad: Institut za mađarski jezik, književnost i hungarološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Novom Sadu.

Бугарски, Ранко. *Лингвистика у примени*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1986.

Ђорђевић, Радмила. *Увод у контрастирање језика (четврто допуњено издање)*. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2000.

Контрастивна проучавања српског језика: правци и резултати. Београд: САНУ, Одбор за српски језик у поређењу са другим језицима, 2010.

Часописи и зборници: *Контрастивна језичка истраживања, Примењена лингвистика, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, IRAL, Strani jezici, Научни састанак слависта у Вукове дане, Сусрет култура, Језици и културе у времену и простору*.

Фонолошка, морфолошка и лексиколошка истраживања српских народних говора

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

Упознавање са фонолошким, морфолошким и лексиколошким особинама српских народних говора.

Исход предмета

Овладавање способношћу комплетног описа српских народних говора и њихове анализе.

Садржај предмета

Прозодија: инвентар и дистрибуција прозодема; Вокализам и консонантизам: инвентар и дистрибуција; Инвентар и дистрибуција падежних наставака, синкретизам, аналитизам, морфолошка мобилност; Инвентар глаголских облика и дистрибуција личних наставака; Принципи израде дијалекатских речника.

Препоручена литература:

Богдановић, Несељко. *Инвентар морфолошке проблематике призренско-тимочких говора*. СДЗбХLVII: 311-334, Београд, 2000.

Ивић, Павле. *Инвентар фонетске проблематике штокавских говора*. Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду, VII: 99-110, Нови Сад, 1963.

Ивић, Павле. *Расправе, студије, чланци. 1. О фонологији*. Сремски Карловци-Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 1996.

Ивић, Павле. *Инвентар морфолошке проблематике*. ЗМСФЛ XXXV/1: 196-212, Нови Сад, 1992.

Ивић, Павле. *О деклинационим облицима у српскохрватским дијалектима*. Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду, IV: 189-215, Нови Сад, 1959.

Ивић, Павле. *О деклинационим облицима у српскохрватским дијалектима*. Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду, V: 75-97, Нови Сад, 1960.

Илић, Мирјана. *Лексикографски поступци у дијалектним речницима југоситочне Србије*. Ниш, Просвета: 2005.

Лехисте Илсе и Ивић Павле. *Прозодија речи и реченице у српскохрватском језику*. Сремски Карловци-Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 1996.

Петровић, Драгољуб. *Основни акценатски системи у српскохрватским дијалектима – историјска перспектива и актуелно стање*. Југословенски семинар за стране слависте, 31: 73-79, Београд, 1980.

Петровић, Драгољуб (редактор). *Речник српских говора Војводине*. Св. 1-10, Нови Сад, 2000-2010.

Фонолошки описи српскохрватских/хрваткосрпских, словеначких и македонских говора обухваћених Општесловенским лингвистичким атласом, Сарајево, АНУБиХ.

Историја српског књижевног језика: предстандардни период

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: Завршене дипломске академске студије (мастер) српске филологије / одговарајуће студијске групе

Циљ предмета

Упознавање докторанада са основним карактеристикама језика различитих врста текстова код Срба у 18. и 19. веку и оспособљавање за језичку анализу тих текстова, за поређење њихових особености и међусобних сличности уз примену одговарајуће методологије, као и поређење са стањем у савременом језику.

Исход предмета

Оспособљеност докторанада да, применом одговарајуће методологије, самостално врше анализу различитих врста текстова који припадају књижевном језику код Срба у 18. и 19. веку и да уоче језичке особености и разлике у њима; као и оспособљеност докторанада да одреде жанровску припадност тих текстова и њихову припадност одређеном књижевнојезичком идиому, као и да уоче сличности и разлике у односу на стање у савременом језику.

Садржај предмета

Истраживања и филолошка анализа текстова предстандардног периода (18. век и прва половина 19. в.). Рускословенски, славеносрпски текстови: писци – текстови – истраживачи. Доситејевски тип књижевног језика: писци – текстови – истраживачи. Доситејевски књижевнојезички идиом – вуковски књижевнојезички проседе. *Новосадска школа* филолошке анализе. Методологија упитника: статистичка анализа – предности и недостаци. Лингвистика текста. Анализа оријентисана на врсту текста: анализа свих језичких нивоа, контрастивна анализа; синхрони рез: анализа у границама једне врсте текста, дијахрони рез: анализа језика једног аутора.

Препоручена литература

Ајцановић, Јелена. *Кондензација адвербијалних значења у књижевном језику код Срба у 19. веку*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2008.

Бјелаковић, Исидора. *Партиципски пасив у књижевном језику код Срба у 19. веку*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2008.

Бјелаковић, Исидора. *Географска терминологија код Срба у 18. и 19. веку*. Нови Сад: Филозофски факултет, докторска дисертација. 2012.

Campbell, Lyle. *Historical Linguistics. An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1998.

Lexicography. Critical concepts (2003). I-III. [Ed. R.R.K. Hartmann]. London – New York: Routledge.

Предавања из историје језика. (Љ. Суботић, В. Васић и С. Павловић – ред.), Нови Сад: Филозофски факултет, 2004.

Синтаксичка истраживања (дијахроно-синхрони план). (Ј.Грковић-Мејџор, В. Ружић, С. Павловић – ред.). Нови Сад: Филозофски факултет, 2007.

Суботић, Љиљана. *Језик Јована Хаџића*. Нови Сад: Матица српска, 1989.

Толстој, Никита. *Студије и чланци из историје српског књижевног језика*. Београд – Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства – Матица српска, 2004.

Толстой, Н. И. *История и структура славянских литературных языков*. Москва: Наука, 1988.

Черных, П. Я. *Очерк русской исторической лексикологии*. Москва: Издательство Книжный

дом Либроком. 2010.

Корпусна лексикографија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: Завршене дипломске академске студије (мастер) српске филологије / одговарајуће студијске групе

Циљ предмета

Упознавање са свим могућностима које пружа корпусна лексикографија у изради различитих типова речника и уопште у лингвистичким истраживањима. Упознавање са електронским корпусима.

Исход предмета

Оспособљавање студената за самосталан рад на електронским корпусима.

Садржај предмета

Предмет историја и принципи корпусне лексикографије. Корпус: дефиниција, врсте корпуса, пројектовање и развој корпуса, структура корпуса, анотација. Анализа постојећих корпуса. Коришћење корпуса у изради речника и у лингвистичким истраживањима.

Препоручена литература:

Atkins, B. T. S. *A corpus-based dictionary*. In: *Oxford-Hachette French Dictionary (Introductory section)*. Oxford: Oxford University Press, 1994.

Atkins, B. T. S. and Rundell, M. *The Oxford Guide to Practical Lexicography*. Oxford: Oxford University Press, 2008.

Biber, D. , Conrad, S., and Reppen, R. *Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000.

Bratanić, M. Korpusna lingvistika ili sretan susret, *Radovi Zavoda za slavensku filologiju*, vol. 27, Zagreb, 1992. 145-159.

Bratanić, M. Korpusna lingvistika na kraju 20. stoljeća i implikacije za suvremenu hrvatsku leksikografiju, *Filologija*, 30-31, Zagreb 1998 , 171-177.

Halliday, M.A.K. et al. *Lexicology and Corpus Linguistics*. London: Continuum, 2004.

LotharLemnitzer, HeikeZinsmeister. *Korpuslinguistik: EineEinführung*. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 2006.

McEnery, T. andWilson, A. *CorpusLinguistics* (2ndEd). Edinburgh: EdinburghUniversityPress, 2001.

McEnery, T. and Hardie, A. *Corpus Linguistics: Method, Theory and Practice (Cambridge Textbooks in Linguistics)*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012.

Sinclair, J. *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press, 1991.

Лексиколошко-фразеолошка истраживања српског језика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: Завршене дипломске академске студије (мастер) српске филологије / одговарајуће студијске групе

Циљ предмета

-Систематизовање знања из области структуре лексикона – лексичког и фразеолошког система.

Исход предмета

-Оспособљеност за примену теоријских знања у научно-истраживачком раду у области лексичког и фразеолошког система.

Садржај предмета

1. Састав лексикона српског језика (лексема, слободни спојеви речи, колокације и фразеологизми). 2. Теоријски приступи у изучавању структуре лексикона (концептуална анализа и теорија прототипа). 3. Терминологизација. 4. Архаизација и иновација лексике. 5. Жаргонизација. 6. Лексикон и норма. 7. Парадигматика у структури лексикона. 8. Структура лексикона и фразеолошки систем. 9. Парадигматика у фразеолошком систему са аспекта лексичког састава.

Препоручена литература

-Бугарски, Ранко (2003). *Жаргон*. Београд: Библиотека XX век – Књижара Круг.

-Згуста, Ладислав (1991). *Приручник лексикологије*. Сарајево: Свјетлост.

-Lakoff, George and Mark Johnson (1980). *Metaphors We Live By*. Cambridge: Cambridge University Press.

-Lakoff, George (1987). *Women, Fire and Dangerous Things: What Categories Reveal about the Mind*. Cambridge: Cambridge University Press.

-Lipka, Leonhard (1990). *An Outline of English Lexicology, Lexical Structure, Word Semantics and Word Formation*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.

-Menac, Antica (2007). *Hrvatska frazeologija*. Zagreb: Knjigra.

-Молотков, М. И. (1977). *Основы фразеологии русского языка*. Ленинград: Наука.

-Мршевић Радовић, Драгана (1987). *Фразеолошке глаголско-именичке синтагме у савременом српскохрватском језику*. Београд: Филолошки факултет.

-Петровић, Владислава (1989). *Новинска фразеологија*. Нови Сад: Књижевна заједница Новог Сада.

-Ристић, Стана (2006). *Раслојеност лексике српског језика и лексичка норма*. Београд: Институт за српски језик САНУ.

-Розенталь, Д. Е. (1987). *Практическая стилистика русского языка*. ВШ.

-Телия, В. Н. (1996). *Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты*. Москва: Языки русской культуры.

Синтаксичка синтагматика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: Завршене дипломске академске студије (мастер) српске филологије / одговарајуће студијске групе

Циљ предмета

Оспособљавање за самосталну анализу синтагматских односа, граматичких, семантичких и функционалних обележја синтагме.

Исход предмета

Усвајање знања везаних за појам синтагме и њихова практична примена.

Садржај предмета:

Теоријска настава: Синтагматски/парадигматски план, однос према реченици. Типологија према различитим критеријима. Граматички однос: конгруенција/рекција (синонимија/хомнимија); унутарсинтагматски функционални однос: детерминација/ комплементизација; структура и чланови структуре: а) управни члан (именичка, глаголска, придевска, прилошка); б) зависни члан (прост, предлошко падежна конструкција, конструкција с обавезним детерминатором придевског и прилошког типа); значењски однос.

Практична настава: Рад на тексту, прикупљање корпуса и његова анализа, критички осврт на литературу.

Препоручена литература:

Апресјан, Ј. Д. Семантики русског глагола, Москва: Наука, 1967;

Арсенијевић, Н. Падежи правог објекта у стандардном српском језику, Нови Сад: Филозофски факултет у Н. Саду, 2012.

Bauer, J. Syntactica slavica. Vybrané práce ze slovanské skladby. Brno: Universita J. E. Purkyně, 1972.

Вежбицкая, А. Язык. Культура. Познание, Москва: Русские словари 1996;

Всеволодова, М. В. Теория функционально-коммуникативного синтаксиса. Фрагмент прикладной (педагогической) модели языка Москва: Издательство Московского университета, 2000.

Золотова, Г. А. Синтаксический словарь, Москва: Наука, 1988;

Золотова, Г. А. Очерк функционального синтаксиса русского языка. Москва: Наука, 1973.

Ивић, М. Лингвистички огледи I–VI, Београд: Библиотека XX век 2006

Lyons, J. Semantics. Vol. I, II Cambridge University Press 1977;

Петровић, В.; К. Дудић, Речник глагола са допунама, Београд: Завод за издавање уџбеника. Нови Сад/Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства, 1989.

Пипер, П., И. Антонић, В. Ружић, С. Танасић, Љ. Поповић, Б. Тошовић. Синтакса савременог српског језика. Проста реченица. Београд: Институт за српски језик САНУ, Београдска књига, Матица српска, 2005.

Радовановић, М. Списи из синтаксе и семантике. С. Карловци/Н. Сад: Издавачка књижарница З. Стојановића, 1990, 77-116;

Расулић, К. Језик и просторно искуство, Београд: Филолошки факултет, 2004;

Теньер, Л. Основы структурного синтаксиса, Москва: Прогресс, 1988;

Topolinska, Z. Anthropocentric Language Theory as Organizing Principle of the Slavic Case System. Bullten dela la société polonaise de linguistique, fasc. LII (1996): 57-72;

Шелякин, М. А. Теория функциональной грамматики. Персональность. Залоговость. Санкт-Петербург: Наука, 1991;

Шелякин, М. А. Функциональная грамматика русского языка, Москва: Русский язык, 2001.

Теренска лингвистика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: Завршене дипломске академске студије (мастер) српске филологије / одговарајуће студијске групе.

Циљ предмета

Упознавање студената са предметом, задацима и методологијом теренске лингвистике.

Исход предмета

Студенти ће се у оквиру овог курса упознати са техникама структурне анализе језичких података добијених од изворног говорника, на фонолошком, морфолошком и синтаксичком плану, као и са техникама сакупљања речи и састављања речника. Студенти ће стећи практичну способност за сакупљање података на терену, као и способност за примену принципа и за решавање проблема лингвистичке анализе.

Садржај предмета

Типови проучавања језика. Развој теренске лингвистике. Дефиниције и значај теренске лингвистике. Припрема за терен. Етичност на терену. Културни шок. Ризици рада на терену. Планирање рада на терену. Методологија сакупљања грађе. Процес сакупљања грађе. Архивирање података. Писање и публикување граматике циљаног језичког варијетета. Састављање и публикување речника. Публиковање транскрибованих текстова. Етички проблеми након теренског рада. Теренски методи у другим лингвистичким дисциплинама.

Препоручена литература

- Bowern C. (2008). *Linguistic Fieldwork. A Practical Guide*. New York: Palgrave macmillan.
- Chelliah, S. & De Reuse, W. (2011). *The Handbook of Descriptive Linguistic Fieldwork*. London: Springer
- Crowley, T. (2007). *Field Linguistics. A beginner's guide*. New York: Oxford University Press.
- Everret, D. (2008). *Linguistic Fieldwor: A Student Guide*. Cambridge University Press
- Samarin, W. (1967). *Field Linguistics. A guide to Linguistic Field Work*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Историјска лингвистика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: Завршене дипломске академске студије (мастер) студије филологије.

Циљ предмета

Овладавање теоријским приступима и методологијом истраживања у историјској лингвистици, те знањима о општим принципима, законитостима, механизмима и узроцима језичког развоја.

Исход предмета

Способност тумачења процеса у историјском развоју језика у светлу основних теоријско-методолошких поставки дисциплине.

Садржај предмета

Историјска лингвистика као дисциплина: предмет, циљ, задаци. Извори и грађа. Методе: унутрашња реконструкција и компаративна метода. Фонолошка промена. Морфолошка промена. Синтаксичка промена. Лексичка и семантичка промена. Узроци (унутрашњи и спољашњи), механизми и принципи промена. Међузависност промена на различитим нивоима, холистички приступ истраживању. Језичка типологија и историјска лингвистика. Когнитивнолингвистички приступ дијахронијским истраживањима.

Aitchison, Jean. *Language Change: Progress or Decay?* Cambridge: University Press, 2002.

Anttila, Raimo. *An Introduction to Historical and Comparative Linguistics*. New York – London: The Macmillan Company, 1972.

Грковић-Мејџор, Јасмина. *Списи из историјске лингвистике*. Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2007.

Jeffers, Robert J., Ilse Lehist. *Principles and Methods for Historical Linguistics*. Cambridge, Mass. London: The MIT Press, 1979.

Lass, Roger. *Historical Linguistics and Language Change*. Cambridge: University Press, 1997.

Meillet, Antoin. *Linguistique historique et linguistique générale*. Paris: Librairie ancienne Honoré Champion, 1948.

Trask, R. L. *Historical Linguistics*. London: Arnold, 1996.

Hock, Hans Henrich. *Principles of Historical Linguistics*. Berlin – New York – Amsterdam: Mouton de Gruyter, 1986.

Hock, Hans Henrich, Brian D. Joseph. *Language History, Language Change and Language Relationship: An Introduction to Historical and Comparative Linguistics*. Berlin – New York: Walter de Gruyter, 1996.

Методологија проучавања српскословенске писмености

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: Завршене дипломске академске студије (мастер) српске филологије / одговарајуће студијске групе

Циљ предмета

Упознавање с одговарајућим методама, типовима анализе и могућим правцима у проучавању изворних споменика српске редакцијске писмености на различитим језичким нивоима.

Исход предмета

Способност свестраног монографског описа и анализе изворних српскословенских споменика из различитих периода редакцијске писмености

Садржај предмета

Хронолошки, географски и жанровски оквири српске редакције старословенског језика. Корпус српскословенских споменика. Српскословенски као књижевни језик Срба од XII до XVIII века, с једне стране, и варијанта заједничког црквенословенског језика у духовном ареалу *Slavia Orthodoxa*, с друге стране. Утицаји страних редакција. Конзервативизам и флексибилност језичке норме. Појам вишег и нижег стила у зависности од жанра. Стил као избор између конкурентних језичких средстава. Фонолошки ниво: Фонолошка норма у свом историјском развоју и питање варијаната књижевног језика. Проблем гласовне вредности јата и полугласничког знака, с обзиром на време настанка споменика и дијалекатску област писара. Књишке категорије и питања транскрипције; Морфолошки ниво: Хронологија успостављања различитих сегмената морфолошке норме. Редакцијске црте и иновације наслеђене из канона. Степен наноса из народног језика у зависности од типа текста. Проблеми одређивања дијалекатске провенијенције аутора, писара и споменика. Међусобна зависност историје књижевног језика и историјске дијалектологије; Синтакса и лексика: методолошка ограничења и разлике у испитивању преведених и оригиналних састава. Однос према конкурентним категоријама наслеђеним из канона. Питање грецизације текста у сфери синтаксе и лексике, а с обзиром на жанр, епоху, порекло аутора, његову припадност одређеном књижевном центру и сл. Проблем књишких категорија. Однос књижевног језика и језика књижевности. Утицаји народног језика: а) понародњавање у границама норме; б) наноси ван статуса норме. Проблеми семантичке интерпретације и превођења. Типологија историјских речника.

Препоручена литература:

Грицкат, Ирена. *Актуелни језички и текстолошки проблеми у старим српским ћирилским споменицима*. Београд: Народна библиотека Србије, 1972.

Грковић-Мејџор, Јасмина. *Језик „Псалтира“ из штампарије Црнојевића*. Подгорица: ЦАНУ, 1993.

Драгин, Наташа. *Језик Теодосијевог Житија светог Саве у препису монаха Марка из XIV века*. Нови Сад: Тиски цвет, 2007.

Јерковић, Вера. *Српска Александрида. Академијин рукопис (бр. 352). Палеографска, ортографска и језичка истраживања*. Београд: САНУ, 1983.

Пиккио, Риккардо. *Slavia Orthodoxa. Литература и јазык*. Москва: Знак, 2003.

Српскословенски речник јеванђеља. Огледна свеска. Уредио Виктор Савић. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2007.

Лексикологија и лексикографија савременог српског језика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов: нема

Циљ предмета

Стицање знања о лексиколошкој структури и лексикографској обради лексикона српског језика. Структура и семантика лексема. Принципи лексикографске израде општерг и специјалног речника.

Исход предмета

Примена стечених знања у успешном емоиријском издвајању и лексичко - семантичкој анализи лексема у свим функционалним стиливима. Израда општих и тематских речника различитих типова.

Садржај предмета

Теоријски и методолошки принципи истраживања савременог лексикона српског језика. Структура и семантика лексема као најмањих јединица лексичког система. Раслојавање лексике (функционално, временско, територијално и културолошко). Специфичност аутосемантичке лексике – терминологизација и поједини термиолошки системи. Специфичност класе именица – онимизација и типови онима. Типови функционалних и семантичких трансформација у оквиру лексикона. Типови речника и енциклопедија.

Препоручена литература

- Alefrenko, P.F. (1999) *Spornye problemy semantiki*. Volgograd. Peremena.
- Apresjan, J. D. (1995) *Leksičeskaja semantika , sinonimičeskie sredstva jazyka*. Tom 1,2, Moskva.
- Bartminski, J. (2005) *Jazykovoј obraz mira: očerki po etnolongvistike*, Indrik, Moskva.
- Bratanić, M. (1991) *Rječnik i kultura*, Biblioteka SOL, Zagreb.
- Bugarski, R. (1996) *Jezik u društvu*, Čigoja štampa XX vek, Beograd.
- Бугарски, Р. (2005) *Језик и култура*, Библиотека 20. век, Београд.
- Гортан – Премк, Д. (1997) *Полисерија и организација лексичког система српског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- Драгићевић, Р. (2006) *Лексикологија српског језика*, Завод за уџбенике ,Београд.
- Драгићевић, Р. (2010) *Вербалне асоцијације кроз српски језик и културу*, Библиотека Књижевност и језик, Књига 33, Београд.
- Zgusta, L. (1991) *Priručnik leksikografije*,, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo.
- Клајн, И. Лексика, *Српски језик на крају века*, (ур. М. Радовановић) Институт за српски језик САНУ, Службени гласник, 37 – 86, Београд.
- Кликовац, Д. (2002) *Метафоре у мишљењу и језику*, Библиотека 20. век, Београд.
- уковић, М. (1996) Специјални стилови, 143 – 158, *Српски језик на крају века*, (ур. М. Радовановић), Институт за српски језик САНУ, Службени гласник, 143 – 158, Београд.
- Mihaljević, M. (1998) *Terminološki priručnik*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb
- Plotnikova, A.A. (2004) *Etnolingvističeskaja geografija južnoj Slavii*, Indrik, Moskva
- Taфра, B. (2005) *Od riječi do rječnika*, Školska knjiga, Zagreb.
- Толстој, Н. (1995) *Језик словенске културе*, Просвета, Ниш.
- Tošović, B. (1988) *Funkcionalni stilovi*, Svjetlost, Sarajevo.

Историјска синтакса српског језика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

Упознавање са основним развојним тенденцијама у српским синтаксичким системима од XII до XIX века.

Исход предмета

Способност тумачења синтаксичких феномена у старосрпским текстовима, те могућност дијахроног образлагања устројености српске синтаксе.

Садржај предмета: 1. Опште карактеристике старосрпске реченице („Спољашњи” и „унутрашњи” аспект реченичног устројства; Формирање модалне и временске реченичне перспективе); 2. Структура прости реченице (Номиналне и интерјекцијске реченичне структуре; Синтаксички статус безличних глаголских форми – инфинитива и партиципских образовања; Субјекатско-предикатске реченичне структуре; Комплементизација; Детерминација); 3. Паратакса (Генеза паратактичких конектора; Копулативне, адверзативне, дисјунктивне, конклузивне, ексклузивне и градационе релације); 4. Хипотакса (Ванјезичке претпоставке и могући системски правци формирања старосрпских хипотактичких структура: вербализација номиналних структура, реанализа паратактичких структура. Генеза релативизатора и конектора као синтаксичких маркера хипотаксе. Хипотактичко уобличавање комплементизације, специјалности, темпоралности, квалитативности, каузалности, интенционалности, кондиционалности, концесивности, консекутивности, те специфичности).

Литература

- Грковић-Мејџор, Јасмина. *Списи из историјске лингвистике*. Сремски Карловци – Нови Сад: Издвачка књижевница Зорана Стојановића, 2007.
- Грицкат, Ирена. *Студије из историје српскохрватског језика*. Београд: Народна библиотека СР Србије, 1975.
- Miklosich, Franz. *Vergleichende Syntax der slavischen Sprachen*. Wien: Wilhelm Braumüller, 1883.
- Павловић, Слободан. *Детерминативни падежи у старосрпској пословноправној писмености*. Нови Сад: Матица српска, 2006.
- Павловић, Слободан. *Старосрпска зависна реченица од XII до XV века*. Сремски Карловци – Нови Сад: Издвачка књижевница Зорана Стојановића, 2009.
- Павловић, Слободан. Иконичност у старосрпској хипотакси. Јасмина Грковић-Мејџор и Милорад Радовановић (ур.). *Теорија савремене дијахронијске лингвистике и проучавања српског језика*. Београд: САНУ, Одељење језика и књижевности, 2010, 131–149.
- Павловић, Слободан. Реконцептуализација словенске просторне падежне парадигме. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* LIV/1 (2011): 45–62.
- Павловић, Слободан. Дистрибуција енклитика у старосрпским повељама и писмима XII и XIII века. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* LIV/2 (2011): 31–52.
- Павловић, Слободан. Елементи неконфигуративне синтаксе у старим словенским писменостима. *Зборник Матице српске за славистику* 80 (2011): 47–62.
- Павловић, Слободан. Позиционирање субјекта, предиката и објекта у старосрпском језику XII и XIII века. *Јужнословенски филолог* LXVIII (2012): 7–26.
- Faarlund, Jan Terje. *Syntactic Change. Toward a Theory of Historical Syntax*. Berlin – New York: Mouton de Gruyter, 1990.
- Harris, Alice, Lyle Campbell. *Historical Syntax in Cross-Linguistic Perspective*. Cambridge: Cambridge University Press. 1995.

Нове наставне методологије у књижевности

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

Упознавање студената с новим наставним методологијама, овладавање одговарајућом литературом, примена савремених начина учења у настави књижевности, израда и презентација различитих методичких модела, теоријско и практично усавршавање.

Исход предмета

Проучавање одговарајуће литературе и наставна обрада нових тема требало би да оспособи студенте за методичка истраживања. Интертекстуалност и интермедијалност као нове наставне методологије биће примењене на различитим моделима по избору доктораната. Инсистираће се и на применљивости одабраних тема у наставној пракси.

Садржај предмета

Теоријска настава: књижевнонаучна и наставна методологија и друге корелације у интегрисаном наставном процесу; методички приступ књижевном делу са аспекта поетике и реторике-интердисциплинарни приступ; драмски дискурс говорног и писаног текста- мултимедијски приступ; интертекстуално тематско повезивање као методичка радња проблемске наставе; методичка полазишта у проучавању жанровског синкретизма и хибридног жанра у књижевном делу; цитатност као поступак у методичком систему учења путем откривања; типови писаних и говорних форми – мултимедијски приступ; елементи реторике у организацији говорног израза – интердисциплинарни приступ; реторика и *progymnasmata* – индивидуализација припремних вежби; стилогена средства у компјутерској припреми наставног процеса елементима учења на даљину.

Практична настава: апликације представљених методичких аспеката на репрезентативним књижевним делима, истраживачки рад на задату тему

Препоручена литература :

Gone, Žak (1988). *Obrazovanje i medij*. Beograd. Clio.

Илић, Павле (1991). *Од слова до есеја*. Нови Сад. Змај.

Kvintilijan, Marko Fabije (1985). *Obrazovanje govornika*. Sarajevo. SOUR Veselin Masleša.

Међуодноси уметничких светова (2005). приредио Слободан Лазаревић. Крагујевац, Филум. Miočinović, Mirjana (1981). *Moderna teorija drame*. Beograd. Nolit.

Николић, Милија (1992). *Методика наставесрпског језика и књижевности*. Београ, Завод за уџбенике и наставна средства.

Rosandić, Dragutin (2005). *Metodika književnog odgoja*. Zagreb. Školska knjiga.

Težak, Stjepko (2002). *Metodika nastave filma*. Zagreb. Školska knjiga.

Додатна литература на сваком од истраживачких часова практичне наставе.

Методичка истраживања у настави српског језика и књижевности

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета Упознавање студената са типовима истраживања у настави српског језика и књижевности, овладавање релевантном литературом, оспособљавање за уочавање проблематике коју би требало истраживати, израда и презентација различитих методичких модела за наставу српског језика и књижевности и даље усавршавање у домену теоријских и примењених методичких истраживања.

Исход предмета На основу овладане релевантне литературе и обраде одабраних тема, оспособљавање студената за самостална методичка истраживања и осмишљавање конкретних модела, процедура и корака за успешније учење језичког градива и тумачење књижевних текстова свих жанрова у настави.

Садржај предмета

Теоријска настава: Одабрана поглавља из релевантне литературе. Методологија истраживања проблема у настави српског језика и књижевности. Припрема за теоријска и емпиријска истраживања (појединачна, акцијска и методичке експерименте). Методичке трансформације језичке грађе. Наставне интерпретације књижевних дела.

Практична настава: Критички прикази литературе. Истраживачки студијски рад: Укључивање у пројекте емпиријских методичких истраживања. Примена процедура и модела учења заснованих на савременим теоријама учења и методологији лингвистичких и књижевних наука.

Препоручена литература

Илић, Павле (2003). *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси (Методика наставе)*. Нови Сад: Змај.

Николић, Милија (2000). *Методика наставе српског језика и књижевности*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Петровачки, Љиљана (2000). *Синтакса у настави српског језика и књижевности*. Нови Сад: Змај
Петровачки, Љиљана (2004). Корелацијско-интеграцијски методички поступци у повезивању наставе језика и књижевности. *Књижевност и језик*. LI/2. Београд. 2004.111–123

Петровачки, Љиљана (2006). Методичке иновације у теорији и пракси наставе српског језика и граматике, *Књижевност и језик*, LI/1 1/2, Београд.

Петровачки, Љиљана (2006). Читанка, мозаик стаза, лица, предела... *Сусрет култура* (Зборник радова са четвртог међународног интердисциплинарног симпозијума) Универзитет у Новом Саду. Филозофски Факултет. 748–757

Петровачки, Љиљана (2008). *Методичка истраживања у настави српског језика и књижевности*. Лингвистичке свеске 7. Нови Сад: Филозофски факултет.

Петровачки, Љиљана, Г. Штасни (2008). *Методичке апликације. Планирање, програмирање и припремање наставе српског језика и књижевности*. Нови Сад: Филозофски факултет.

Петровачки, Љиљана и Гордана Штасни (2010). *Методички системи у настави српског језика и књижевности*. Нови Сад: Филозофски факултет.

Радловић, Оливера (2003). *Лист небеске књиге. Библијски подтекст српске прозе 20. века*. Нови Сад: Змај.

Росандић, Драгутин (2005). *Методика књижевног одгоја и образовања*, Загреб: Школска књига.

Штасни, Гордана (2008). *Творба речи у настави српског језика*. Београд: Друштво за српски језик и књижевност.

Часописи : *Књижевност и језик*, Друштво за српски језик и књижевност, Београд; *Школски час*, Стручна књига, Београд; *Методички видици*, Филозофски факултет, Нови Сад; *Педагошка*

стварност, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад.

Приповедање у немачкој краткој прози 20. века

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

-Упознавање са теоријом приповедања и продубљено познавање историје немачке кратке прозе 20. века са аспекта наратологије. Примена теорије приповедања у самосталној анализи одабраног краћег наративног дела 20. века на немачком језику.

Исход предмета

-Студент познаје теорију приповедања, поседује продубљена знања о историји кратке прозе 20. века са аспекта наратологије и способан је да их самостално примени у анализи одабраног краћег наративног дела.

Садржај предмета

Фазе у развоју теорије приповедања: пре структурализма (Хамбургер, Кајзер, Лемерт, Штанцел; Фридман, Бут), структуралистичка наратологија (Женет, Бал, Четман, Успенскиј, Шмид), савремене теорије приповедања.

Елементи приповедања: приповедач, приповедачке ситуације и перспектива приповедања, време одигравања радње и време приповедања, говор и мисли приповедача и ликова.

Развој приповедачких техника у немачкој краткој прози 20. века: натурализам, књижевност на прелазу векова, експресионизам, Вајмарска република, послератна књижевност, нова субјективност, постмодерна, „женска“ књижевност, савремена књижевност.

Препоручена литература

-Martinez, Matias; Scheffel, Michael. (2007). *Einführung in die Erzähltheorie*. München: C.H.Beck Verlag, Nünning, Vera. (Hg.) (2002). *Neue Ansätze in der Erzähltheorie*. Trier: Wissenschaftlicher Verlag, 265 S.

-Marx, Leonie. (2005). *Die deutsche Kurzgeschichte*. Stuttgart: Metzler, 225 S.

-Schmid, Wolf. (2008). *Elemente der Narratologie*. Berlin: Walter de Gruyter, 291 S.

-Vogt, Jochen. (2008). *Aspekte erzählender Prosa*. Stuttgart: UTB, 249 S.

ПСИХОЛОГИЈА МЕЋУГРУПНИХ ОДНОСА

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

а) Упознавање студената:

- са основним принципима психологије група, специфичностима групе као и врстама и облицима групног деловања; са практичном применом социјалне психологије и других грана психологије и психолошких процеса на функционисање група и појединаца унутар група; са основним принципима међугрупних односа и међугрупних конфликта

б) Оспособљавање студената:

- за разумевање основних проблема којима се бави психологија група, као и могућностима решавања тих проблема; за разумевање основних фактора који доводе до специфичних промена понашања људи у групи ; за примену стечених знања у пракси у мултикултуралној и мултиетничкој средини

Исход предмета

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да:

- Повеже стечена знања са знањима из других области омладинског рада у заједници
- уочи важне процесе за настанак и развој група као и њихово функционисање;

разуме и буде способан да објасни међугрупне односе и конфликте као и да примењује стечена знања у решавању унутаргрупних и међугрупних сукоба

Садржај предмета

Теоријска настава

Настава на овом курсу биће усмерена на чиниоце који доводе до настанка група као и специфичности које носи групно насупрот индивидуалном понашању. Такође, на курсу ће бити обрађене и теме везане за врсте група а дискутоваће се и о карактеристикама сваке од њих. Једна од битних тема овог курса биће и функционисање група и настанак и развој групне кохезивности, као и питање вођства унутар група. На крају, део курса биће посвећен и међугрупним односима, и то како односима сарадње међу групама тако и конфликтима и сукобима међу групама.

Практична настава: Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Практични део наставе бавиће се провером и применом усвојених концепата у пракси, као и креирањем програма за превенцију конфликта међу групама

Литература

Hewstone and Stroebe (2004). *Социјална психологија: Еуропске перспективе*. Загреб, Наклада Слaп.

Hewstone, M. , Manstead, A. S. R. , Stroebe, W. (2005) Blackwell Handbook of Social Psychology. Oxford, Blackwell Publishers.

Brown, Rupert (2006). *Grupni procesi : dinamika unutar i između grupa*. Zagreb, Naklada Slap

Одабране теме из развојне психологије

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов:

Циљ предмета

- Упознавање са савременим теоријским приступима и трендовима у развојној психологији; -Оспособљавање студената за упоређивање и вредновање традиционалних и савремених теорија и модела, што подразумева адекватан одабир и коришћење актуелне литературе;
- Оспособљавање за формулисање теоријски заснованих и релевантних истраживачких проблема и избор одговарајућих нацрта за њихово истраживање, што подразумева познавање предности и недостатака различитих нацрта у развојној психологији;
- Оспособљавање за самостално спровођење истраживања развојно психолошких проблема, као и за тумачење и презентовање резултата истраживачког рада.

Исход предмета

- Познавање традиционалних и савремених теоријских приступа у развојној психологији; разумевање улоге теорије у систему научног знања и способност за упоређивање и вредновање теорија;
- Способност за уочавање и формулисање проблема истраживања у развојној психологији уз избор одговарајућег нацрта истраживања;
- Способност за спровођење истраживања развојно психолошких проблема, као и за тумачење и презентовање резултата истраживачког рада.

Садржај предмета

Савремене теорије и тенденције у развојној психологији: од великих ка теоријама мањег обима. Савремене теоријске концепције у различитим областима развоја: когнитивни и језички развој, емоционални и социјални развој. Теорије целоживотног развоја.

Нацрти истраживања у развојној психологији, предности и недостаци и могућности њиховог превазилажења; комбиновање нацрта истраживања. Методе и технике процене развоја у појединим областима развоја. Етичка питања и проблеми у истраживањима у развојној психологији.

Препоручена литература

- Berk, L. (2009). Exploring Lifespan Development (2nd edition) Allyn & Bacon
- Miller, Patricia A., (2001). Theories Of Developmental Psychology (4th edition). New York: Worth Publishers.
- Teti, D.M. (Ed.) (2005). Handbook of research methods in developmental science. Oxford: Blackwell Publishing
- Slater, A., Muir, D (1999). The Blackwell Reader in Developmental Psychology Oxford: Blackwell Publishing